

Št. 102

**NOVEMBER
2014**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

1 EUR

Polovico dobi prodajalec.

Številka prodajalca:

KRALJI ULICE

Odgovorna in izvršna urednica:

Mirjam Gostinčar

Tehnični urednik:

Chris Hartke

Uredniški odbor:

Bojan Dekleva, Luna Jurančič Šribar, Jean Nikolić

Sodelavci uredništva:

Ana Breznik, Tomaž Golob, Tomislav Gruden - GTS, Gregor B. Hann,

Jakob Harisch, Jurij Kunaver, Peter Kvac, Barbara Jozelj, Žiga Novak

Oblikovanje:

Karlo Medjugorac

Lektoriranje:

Mojca Pipan

Ilustracije:

Janne Karlsson, Nik Knez - posthumno, Janez Kompare, Laura Ličer,

Damjan Majkič, Lea Artist Mihalič, Severa, Tjaša Žurga Žabkar

Fotografiji na ovitku:

Nada Žgank

Tisk:

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Cena časopisa v ulični prodaji je 1 EUR.

V primeru pošiljanja časopisa po pošti je cena enega izvoda 2 EUR.

Letna naročnina za organizacije v Sloveniji znaša 24 EUR,
v tujini pa 48 EUR.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

E-pošta: info@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0510 0801 2105 010 odprt pri ABanki Vipac d. d.

SMS-KOMENTARNICA:

030 323 306

PRAVILA PRODAJE ČASOPISA KRALJI ULICE

Ker želimo, da bi časopis Kralji ulice lahko prodajalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev, je pomembno, da vsi skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Ko prodajalci prodajajo časopis Kralji ulice, namreč ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice. Doslej so bili naši prodajalci v javnosti zelo dobro sprejeti in so mnogi kupci pohvalili njihov pristop. Zelo si želimo, da tako ostane tudi v prihodnje, zato prodajalce in prodajalke prosimo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis Kralji ulice še bolj približati našim bralcem.

1. Časopis prodajam na miren in nevsiljiv način.
2. Drugim prodajalcem časopisa Kralji ulice izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do prodaje časopisa kot jaz.
3. Z drugimi prodajalci se miroljubno dogovarjam tudi glede lokacije prodaje.
4. Morebitne nesporazume rešujem na miroljuben način.
5. Med prodajanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.
6. Časopis prodajam po njegovi ceni in kupcev ne zavajam.
7. Med prodajo časopisa ne beračim.
8. Spoštujem odločitev kupca glede nakupa časopisa.
9. Med prodajo imam uradno izkaznico društva na vidnem mestu.

Če se prodajalec ne drži pravil prodaje, je na to najprej opomnjen s strani strokovnega delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do prodaje časopisa Kralji ulice. Prosim kupce, naj nam v uredništvo sporočijo morebitne kršitve zgornjih pravil! Zbiranje prispevkov za ponatis časopisa ni aktivnost društva, ampak je poskus zavajanja kupcev!

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev prispevkov

ne odražajo vselej mnenj uredništva.

www.insp-nw.org

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Uvodnik:

MINEVANJE

foto: MG

Včasih kaj napišem. Morda sem tudi malo eksistencialista. Nisem pa podobna Albertu Camusu. Samo berem ga trenutno. O čem naj pišem? Razmišljanjih o smrti, o minevanju, mladosti, otroštvu ...?

O smrti. Cerkev pravi, da je ljubezen nad smrtjo. Če ti umre najbližji, je mogoče res tako. Če umiraš sam, kaj ti ostane? Če so bolečine prehude, bi šel najraje v Švico po evtanazijo. Ampak seveda se lahko še zadnji trenutek premisliš, kot so si nekateri, saj je življenje zate vredno in upanje vedno ostane. Le kaj je v tem Minevanju? Saj notranja lepota ne mine, mine nič drugega kot zdravje. Dobro, počasi zapustiš službo, telo se stara in bolezni so nepredvidljive. Oblaki na nebu potujejo in mi z njimi. Moje rože so odcvetele, ker jih nisem dovolj zalivala. Zdaj me daje slaba vest. Ali ima kdo slabo vest, ker bom nekoč umrla jaz?

Najbrž nihče. Ali jo imam sama pred sabo? To pa že mogoče. Zase nisem naredila tega in onega, dopustila sem marsikaj ter morda mnogim storila krivico ali kaj hudega. Tudi to bo minilo. Trenutni slabi občutki minejo, tudi dobra volja mine. Do smrti vsak dan posebej nekaj mine in se nekaj rodi. Človek premine, ostane njegov spomin v nekaterih ljudeh, ki z leti zbledi. Kam gre pokojnikova energija? Kje obstane? Besede in telo se uničijo, zamrejo. Torej gre energija v nebo in tam kroži. Veliko energij skupaj in le katere spet potegne skupaj?

Človek je po naravi dober, ampak v prvi fazi tudi egoist. Tudi smrt je egoistična, trpijo drugi. Starost ter posledična smrt gresta z roko v roki. Le redko kdo je tako vitalen, da do svojega konca ohrani dostojanstvo. Koliko let še, se sprašuješ nekje na sredini življenja. Ob koncu podoživiš vse dobre in slabe trenutke, ki so zaznamovali dotedanje zemeljsko bivanje. Ostanejo pesmi iz otroštva, mladostni spomini ter bridke tegobe. Vendar na stara leta rabiš tudi več bližine, topline. Ne smeš ostati sam, pogovor je še kako dobrodošel. Drugače se pojavijo stiske, depresije ...

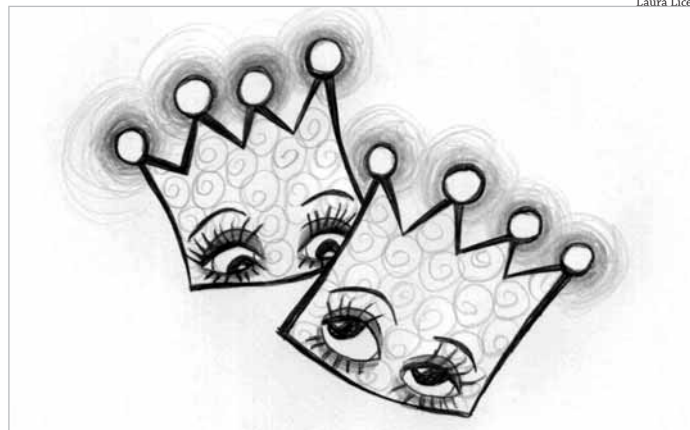
Velikokrat sem že slišala, da umrli na postelji veliko bolj mirno prenaša svojo bolezen, če ga kdo izmed domačih drži za roko. Če je smrt hladna, neizprosna, je lahko ta trenutek pred njim ganljiv in topel.

Se lahko pripravimo na umiranje? Mislim, da ne. Najsí se še tako pripravljáš, vsakega posebej šokira in iznenadi. Mnogi smrti uidejo za nekaj časa. Izognejo se ji za določen trenutek, ki je le opomin, da je nekaj v njihovih življenjih treba temeljito spremeniti.

Sonce zdaj je, drugič ga ni. To je fizična smrt. Lahko pa govorimo tudi o notranji, a o tej sedaj ne bom spregovorila. Smrtna resnost je eno, resna smrt je drugo. Če bomo resni do konca svoje poti, bo slabše, kot če se bomo večkrat pošalili ali nasmejali.

Barbara Jozelj

Laura Ličer

Kazalo:

- 2 UVODNIK
- 3 TO SEM JAZ
- 4 JUNAKOVO POPOOANJE
- 6 O SLIŠANJU GLASOV
- 8 KRIŽARJEVA KOLUMNA
- 9 TATU ZGODBA
- 10 ŠENT - NOVICE IZ GORICE
- 12 NEKAJ CESTNIH
- 13 ANEKDOTE IZ PRODAJE
- 14 DOGODKI
- 16 SVETONVI DAN BREZDOMSTVA V SLOVENIJI
- 20 ZGODBE O KOLESIH
- 21 SOL IN KOPER
- 22 ZGODBA O ...
- 24 GOSTUJOČI KOLUMNIST
- 25 KRALJICA IN KRALJICA
- 26 KRALJEVI RECENZOR
- 28 IZZA REŠETK
- 29 EHO IZ TOTEGA KONCA
- 30 PODPIRAM
- 32 BREZPLAČNE PRIREDITVE
- 33 OGLASNA DESKA
- 34 RAZVEDRILO

To sem jaz:

BORIS MARAŠ

foto: osebni arhiv

Sem Boris Maras, rojen v Brežicah, od koder sem prišel v Ljubljano, v kateri živim že deset let. Kaj me je prepričalo, da sem se preselil? Recimo, da sem hotel nekako zaživeti sam in samostojno. V Brežice se sicer lahko kadar koli vrnem, moja starša sta zelo razumevajoča. Stanovanje v Ljubljani pa si delim s prijateljico, s katero se dobro razumeva. Sem invalidsko upokojen. Življenje mi ni bilo z rožicami postlano. Pred 35 leti sem v prometni nesreči izgubil zaročenko in še nerojenega otroka, kar me je zelo potrla in na nek način zaznamovalo moje življenje. O tem se zelo težko pogovarjam, moji starši tega še danes ne vedo. Preživljam se z invalidsko pokojnino, ki mi za življenje ne zadošča, zato poleg tega prodajam časopis Kralji ulice. Vedno vzamem s seboj svojega najboljšega prijatelja, kužka Tobija, s katerim sva navezana drug na drugega. Pred kratkim se mi je zgodilo, da mi je ena izmed strank (redna kupka časopisa) podarila posodico in hrano za kužka. To me je prijetno razveselilo.

ŽIVLJENJE MI NI BILO Z ROŽICAMI POSTLANO. PRED 35 LETI SEM V PROMETNI NESREČI IZGUBIL ZAROČENKO IN ŠE NEROJENEGA OTROKA.

03
KRALJI
ULICE

Rad ga imam, sina,
tudi če on nima časa zame,
tudi če grdo govori o meni,
tudi če me sovraži,
tudi če ga je sram,
kakšnega očeta ima.
Naj si misli, kar če,
rad ga imam in
ponosen sem nanj.
Moj sin je in on to ve.

Kavica

REVŠČINA

NIČ NOVEGA!

REVŠČINA IN HUDO POMANJKANJE
TRKATA NA VRATA
IN BIJETA PLAT ZVONA.
PO BLIŽNJICI POD MOST,
V ZAVRŽENI VAGON,
KORAKA MLADOST
ČAKAT NA MILOST NEBA.

IN SANJA O TOPLI ODEJI
V MRZLIH JESENSKIH NOČEH,
O KRUHU, ČRNEM, NE BELEM,
O ZVEZDAH V UGASLIH OČEH.

MLADOST! NAJ BO LJUBEZEN S TEBOJ,
GORJE NAJ TI NE ZLOMI SRCA,
NAJ OGENJ, KI UGAŠA, SPET ZAGORI,
NIKJER IN POVSOD BOŠ DOMA.

HUDA URA, STRAŠNA DAMA,
BIJE BITKE NOČ IN DAN.
A KO PRI GOSPODI SE OGLASI,
ŠE HUDIČ JE RAZIGRAN.

KATARINA KALABA

SOL ZA ULICE

Potlačena
se opazujem v izložbi.
Zobje so se zagrizli v kolena
in golob je zbežal
pred mojimi koraki.

Moje oči so ugasnjene,
pred mano le beton
in neznana telesa.

To bi lahko bil Bavarski dvor.

Karmiss

JUNAKOVO POPOTOVANJE

foto: Bernarda Barbalic

Zagotovo ste si vsaj enkrat v svojem življenju že zastavili tisto najtežje vprašanje: »Čemu sem tu?« Morda ste se o tem pogovarjali celo s svojimi prijatelji ali pa se pridružili kakšni drugi skupini, da bi raziskali to vprašanje. Ampak, kdor koli se je že kdaj podal v te vode, je verjetno največkrat prišel do ulice, kjer ni znal ali pa hotel naprej.

V našem društvu Sintropija smo se odločili za pogumen korak dlje in na permakulturno domačijo Pr' Nebavec (www.prnebavec.si) povabili ljudi iz cele Evrope, da smo skupaj raziskovali drug drugega, življenje in predvsem sami sebe. Naše druženje, ki je potekalo v okviru mednarodne mladinske izmenjave programa Erasmus + Mladi v akciji (nacionalna agencija Movit) od 9. do 21. 8. 2014, smo poimenovali kar Junakovo potovanje. Vsi, ki smo sodelovali, smo potrebovali kar precej poguma in energije, da smo se odprli eden drugemu, raziskovali svojo moč in se izpostavili v svojih najbolj ranljivih vlogah. Pri tem nam je vsekakor zelo pomagalo dejstvo, da smo bili obkroženi z naravo, s svežim zrakom, domačo in zdravo hrano, pozitivno energijo soljudi ter šumenjem gozda.

Na skupnem popotovanju smo imeli priložnost početi stvari, ki jih ne počnemo vsak dan, in ravno to nam je predstavljalo izziv in nas včasih peljalo v neznane vode, kjer smo morali raztezati svojo cono udobja. To je doprineslo k bogati učni izkušnji in možnosti spoznavanja sebe. Vsakomur pač ne gre dobro od rok kundalini joga, kontaktna improvizacija ali pa zmajevo sanjanje.

V društvu Sintropija smo sicer navajeni nekonvencionalnih načinov življenja, a mladinska izmenjava je projekt, kjer smo poleg slovenskih junakov gostili tudi mlade iz Velike Britanije, Francije in Nemčije.

foto: Bernarda Barbalic

foto: Bernarda Barbalic

Teden nas je pripeljal do zanimivih srečanj, v katerih smo se soočili tudi z »zmaji in pošastmi« (recimo: spoprijateljila sta se bivši vojak v Iraku ter Iračan po rodu). Ali pa si zamislite skupno izdelavo in izkušnjo indijske savne, cirkuške akrobacije in žongliranje, preživetje v naravi v taki mavrici različnih narodov. Dolgčas nam vsekakor ni bilo. Ves čas smo vzporedno spoznavali tudi načela in etiko permakulturne kmetije ter se preko orodij Junakovega popotovanja (ki jih je povezal Joseph Cambell ter so se razvijala v gibanju Transition to Resilience, Findhorn Foundation) učili veščin »junakov« sodobnega sveta.

Vse dejavnosti, ki smo jih izkusili tekom skupnega druženja, danes poznamo kot neformalno izobraževanje, saj se jih ponavadi ne učimo v šolah, a so za uspešno in srečno življenje ključne. Življenje je najboljši učitelj. Predvsem zato smo z rezultati in samo izkušnjo izmenjave zadovoljni, saj veliko ljudi nima vedno priložnosti, da si na tak način obogatijo življenje. Učenje od narave je v današnjem svetu že kar malo pozabljeno, permakultura pa se šele v zadnjih letih počasi prebija med ljudi, ki prepoznavajo njeno korist. Posebno pomembno je, da se nam je ves čas našega druženja zdelo, da bi lahko vsak izmed udeležencev dodal lasten prispevek k celotnemu dogajanju in da izkušnjo ustvarjamo skupaj. To smo med drugim dosegli tudi preko koncepta »Open space« (odprti prostor), ki govori o tem, da ima vsak izmed nas vsaj eno posebno lastnost ali znanje, ki ga lahko deli z drugimi, in na ta način postanemo bolj bogati. Nihče od nas ni vreden manj, še posebej ne zaradi izobrazbe, porekla ali socialnega sloja, ki mu pripada. Če se bomo še naprej družili in učili eden od drugega na neformalen način, obstaja velika verjetnost, da bomo kmalu ugotovili, kako pomembna je za nas sinergija, sodelovanje, občutek skupnosti preko naravnega dajanja in sprejemanja, učenje z naravo in medsebojno spoštovanje ljudi, živali in vseh živih bitij.

Barbara Balan in Bernarda Barbalic

Erasmus+

O SLIŠANJU GLASOV (KI JIH DRUGI NE SLIŠIJO)

Ali si kdaj slišal/a zvonjenje telefona, vendar ko si pogledal/a na telefon, si videl/a, da te ni nihče klical? Se ti je kdaj zazdelo, da te je nekdo poklical in ko si se obrnil, ni bilo nikjer nikogar? Ali slišiš svoje misli? Se kdaj pogovarjaš v mislih sam s seboj? Ali morda na glas, ko hodiš po cesti? Ali slišiš neznan glas, ki te zmerja in žali? Slišiš neznan glas, ki ti je v oporo, ti svetuje in je prijazen do tebe? Slišiš več glasov, ki se pogovarjajo med seboj, morda o tebi? Kje slišiš glasove? Znotraj svoje glave? Zunaj, v okolici? Ali glas prihaja iz kakega dela tvojega telesa? Od koga misliš, da je ta glas? Kakšen odnos imaš do tega glasu? ...

O takih in podobnih stvareh smo se pogovarjali od 19. do 21. junija v Sarajevu na delavnici o slšanju glasov, ki sta jo skupaj organizirali sarajevsko društvo Metanoia in beograjsko društvo Prostor.

Delavnice so vodili Dirk Cortens (predsednik mednarodne organizacije Intervoice), Rachel Waddingham (vodja projekta Slišanje glasov v nevladni organizaciji Mind v Londonu ter sama oseba, ki sliši glasove, in je tako imenovana strokovnjakinja po izkušnji) in Slobodanka Popović (sistemska psihoterapevtka, ki dela v Londonu). Prvi dan smo si ogledali film o tem, kako je nastala mreža Intervoice. Intervoice je odprto gibanje za tiste, ki slišijo glasove. S svojim delovanjem spodbuja deljenje zgodb in izkušenj ter medsebojno povezovanje ljudi. Vse skupaj se je začelo na Nizozemskem, v pisarni psihiatra Mariusa Romma, ko mu je neka klientka rekla: »Verjamete v Boga, a ne verjamete v moje glasove!?« Pustil je, da mu je pripovedovala o svoji izkušnji, in uvidel je, da so ti glasovi za njo resnični. Tudi pri drugih klientih je začel poslušati njihove izkušnje, dokler niso prišli do točke, ko so mu klienti rekli, da lahko govorijo z njim o glasovih, a se še vedno ne znajo spoprijeti z njimi. Tako se je razvil pristop »slišanja glasov«, ki izhaja iz tega, da so glasovi, ki jih ljudje slišimo, resnični, pomembni in smiselni, ne pa da so simptom kake duševne bolezni. Vsi, ki slišijo glasove, niso nujno uporabniki psihiatričnih storitev. Nekateri glasovi so lahko prijetni in spodbujajoči, drugi zlobni ... A slišati glasove še ne pomeni, da jih moraš ubogati in storiti tisto, kar od tebe zahtevajo. Pristop »slišanja glasov« razvija prepričanje, da je treba svoje glasove sprejeti, vzpostaviti odnos z njimi in se naučiti z njimi živeti. Ko se jim posvetiš in govoriš z njimi ter o njih, jih bolje spoznaš, jih začneš razumevati in postopoma se vsebina glasov lahko spremeni. Drugi dan smo preko izkustvenih vaj doživljali, kako je slišati glasove. Pogovarjali smo se v parih drug z drugim, medtem ko sta hkrati vsakemu po dva druga udeleženca na glas govorila v uho; eden v desno, drugi v levo. Vsak nekaj drugega. Bilo je naporno slediti pogovoru s človekom v svojem paru, slišati vse, kar je rekel, in sploh biti dobro prisoten v pogovoru, saj si moral nehoti poslušati še dva druga glasova, ki sta morda od tebe tudi kaj zahtevala. Udeleženci smo bili zmedeni, ne v celoti prisotni v pogovoru, videti nekako neodzivni in sploh čudni. Nato je Rachel rekla nekaj pomembnega: »Povsem normalen odziv na slšanje glasov je interpretiran kot norost.«

Zadnji dan je Rachel z udeleženci delila svojo zgodbo. Eno izmed načel Intervoicea je spodbujanje ljudi, da pripovedujejo svojo zgodbo. S tem detabuiziramo glasove, sestavljamo koščke svojih življenjskih zgodb in s pripovedovanjem svojih izkušenj s spoprijemanjem z glasovi (nevede) pomagamo tudi drugim. Ljudje namreč potrebujemo videti, da z nekimi problemi nismo sami na svetu, ampak da so okrog nas še drugi ljudje s podobnimi izkušnjami ter se lahko drug od drugega marsikaj naučimo, tudi o tem, kako shajati s svojimi glasovi. Rachel nam je predstavila samopomočne skupine ljudi, ki slišijo glasove. Sama vodi take skupine za mladostnike ter skupine za obsojence v zaporih. Samopomočne skupine predstavljajo varno okolje za ljudi,

ki so sicer označeni kot duševni bolniki, ter prostor, kjer lahko delijo svoje zgodbe, težave, radosti ... Dirk je predstavil različne pristope pri delu z ljudmi, ki slišijo glasove, posebej tako imenovani »mastiški pristop« (Maastricht approach), ki ga je razvil Marius Romme s sodelavci. Slobodanka pa je predstavila način dela, ki je usmerjen v življenjsko okolje tistega, ki potrebuje pomoč, in ki je blizu na Finskem razvitemu modelu dela, ki se imenuje »odprti dialog« (open dialogue).

Na delavnici so bili prisotni v glavnem udeležence in udeleženci iz Bosne in Hercegovine, manj pa nas je bilo iz Srbije, Slovenije, Hrvaške in Madžarske. Namen delavnic je bil tudi dogovoriti se o razvoju balkanske mreže »slišanja glasov« ter o nadaljnjih oblikah usposabljanja za tako delo in s tem povezanega sodelovanja. Na to temo bomo v Kraljih ulice objavili štiri prispevke: poleg tega še prevod življenjske zgodbe Rachel Waddingham ter intervjuja s predstavnikoma društev Metanoia in Prostor.

Lara Brglez in Bojan Dekleva

Ali ste vedeli? Bistvena dejstva o slšanju glasov

(<http://www.intervoiceonline.org/about-voices/essential-facts>):

- Raziskave so pokazale, da med 4 in 10 % ljudi po celem svetu sliši glasove.
- Za 70 do 90 % ljudi, ki slišijo glasove, velja, da so jih začeli slišati po kakem travmatskem dogodku.
- Glasovi so lahko moški, ženski, brez spola, otroški, odrasli, človeški ali nečloveški.
- Ljudje lahko slišimo en glas ali več njih. Nekateri ljudje poročajo o stotinah glasov, vendar v večini primerov en glas prevladuje nad ostalimi.
- Glasove lahko doživljamo, kot da se pojavljajo v glavi, v ušesih, zunaj glave, v kakih drugih delih telesa ali v okolju.
- Glasovi pogosto odražajo pomembne vidike čustvenega stanja tistega, ki jih sliši – pogosto so to čustva, ki jih oseba ne izraža.

Še več spoznanj o slšanju glasov (prirejeno po

<http://www.intervoiceonline.org/about-voices/essential-facts>):

- Slišanje glasov pogosto razumejo kot ključni simptom psihoze (duševne bolezni).
- Vseeno pa slšanje glasov samo po sebi ni simptom bolezni, saj glasove sliši veliko ljudi, ki niso bolni. Mnogi ljudje svoje glasove doživljajo kot prijazne in podporne.
- Medtem ko bo eden od treh ljudi, ki slišijo glasove, postal psihiatrični pacient, bosta dva med tremi z glasovi dobro živela in ne bosta potrebovala psihiatrične oskrbe. Pomembno je vedeti, da je v naši družbi več ljudi, ki slišijo glasove in niso bili nikoli psihiatrični bolniki, kot pa tistih, ki so bili.
- Psihijatrija v zahodni kulturi neupravičeno povezuje slšanje glasov s shizofrenijo.
- Običajen pristop v psihijatriji je, da ignorirajo vsebino glasov in njihov pomen za osebo in da poskušajo glasove – kot simptom bolezni – samo odstraniti, najpogosteje z zdravili.
- Antipsihotična zdravila s tem preprečujejo obravnavo čustev, ki so povezana z glasovi, in s tem zdravljenje, povezano s pomenom glasov.
- Raziskave kažejo, da je v treh četrtinah primerov slšanje glasov povezano s travmatičnimi dogodki, npr. s spolno ali telesno zlorabo, dolgotrajnim zanemarjanjem, agresivnim obravnavanjem ali težavami s sprejetjem svoje spolne identitete.

ZGODBA RACHEL WADDINGHAM

Zdravo! Moje ime je Rachel. V zadnjih 16 letih so mi postavili številne diagnoze in spopadala sem se s stigmo najhujših izmed njih – med njimi sta shizofrenija in disociativna identitetna motnja. Sedaj imam srečo, da delam na področju duševnega zdravja in poskušam spremeniti stvari na bolje. Če bi me videli pred 10 leti, me ne bi prepoznali. Nisem bila sposobna govoriti, tako kot sem zdaj. Gledala sem v tla, bila sem zelo tesnoba, povedala bi vam, da sem shizofrenik in da zame ni upanja. Bralka, bralec, pripravi se, udobno se namesti in pusti, da se stres tega dneva umakne v ozadje. Povedala ti bom svojo zgodbo. V njej je prostor za upanje, razumevanje in – najpomembneje – za videnje onstran psihiatrične oznake.

Zgodnja leta

Odrasla sem v Leicestershiru s svojo čudovito družino. Na žalost življenje zunaj družine ni bilo vedno lahko in med odraščanje sem doživela kar nekaj travmatskih dogodkov. O njih nisem – kot neodvisna duša – povedala nikomur, dokler se nisem dokončno zlomila in pri 20 letih končala v psihiatrični bolnišnici.

Spomnim se, da sem se pri svojih sedmih letih gledala v ogledalo in videla pošast, ki me je gledala nazaj. Bila sem prepričana, da sem ta pošast jaz. Pri 14 sem bila prepričana, da v meni biva vesoljec in bilo me je strah, kaj mi bo storil. O vsem tem sem ves čas molčala. Tišina je bila tista, ki mi je preprečila, da bi našla svoj glas in svoj način soočanja s tem, kar se mi je zgodilo. Tišina je morala biti prekinjena.

Bolnišnična leta

Potem ko sem na faksu »znorela«, sem leta 1998 pristala na psihiatričnem oddelku. Takrat sem bila ujeta v zmedeni svet vesoljskih zarot, paranoje, v svet glasov v moji glavi in travmatičnih spominov. Ker sem svojo življenjsko stvarnost čutila kot teror in ustrahovanje, sem bila pravzaprav srečna, da so mi dali oznako »shizofrenija«. Vendar nobena oznaka ali diagnoza ne more primerno opisati človekove izkušnje. Čeprav so naslednjih pet let zdravniki vztrajno poskušali poiskati diagnozo, ki bi mi ustrezala, so bili njihovi poskusi jalovi. Na koncu so se strinjali o oznaki »shizo-afektivna motnja« (za katero moj psihiater še vedno verjame, da jo imam).

Ko gledam nazaj, vidim, da so bila leta na psihiatriji zame res težka. Namesto da bi se nekdo usedel z mano in rekel: »Rachel, kaj se ti je zgodilo? Kako si prišla v to situacijo? Kdo misliš, da so ti tvoji glasovi? Kaj misliš, da se dogaja?« – namesto da bi nekdo poskušal poiskati smisel v moji izkušnji, sem dobila oznako oziroma diagnozo shizofrenije. In mislim, da sem takrat obupala. Edino zdravilo in rešitev so mi pomenile tablete. In tega takrat res nisem potrebovala. Čas, ki sem ga prebila v psihiatričnem sistemu, me je skoraj strl. Izgubila sem svojo samozavest, samospoštovanje in – najpomembneje – upanje za prihodnost. Postala sem lupina in ljudje okoli mene so mislili, da si ne bom nikoli opomogla.

Preboj

Po letih sprejemov in odpustov iz bolnišnice sem imela to srečo, da sem našla lokalno skupino *Slišanje glasov*. Prelomna točka zame je bila, ko sem srečala ljudi, ki so dejansko želeli slišati mojo zgodbo. Tam sem spoznala druge ljudi, ki slišijo glasove. Prave ljudi! In prvič po mnogih letih sem se začela počutiti kot človek. Počutila sem se povezano z drugimi. Počasi sem začela spoznavati, da imajo mogoče moji glasovi smisel in da morda niso le simptom bolezni.

S pomočjo te skupine sem začela na novo graditi svoje samospoštovanje in razpletati glasove in prepričanja, ki so me mučila. Ko sem slišala za temeljna dela *Mreže slišanja glasov* (Hearing voices network; od Rona Colemana, Mariusa Romma in Sandre Escher), sem ugotovila, da so bili

foto: osebni arhiv

glasovi moj način osmišljanja tega, kar se mi je zgodilo. Začela sem videti možnost življenja izven sistema duševnega zdravja in se – s podporo – odločila, da to življenje poiščem.

Sedanje stanje

Po nekaj burnih letih poskušanja in učenja, kako ponovno živeti samostojno, grajenja svojih veščin in zaupanja vase kot prostovoljka, sem v avgustu 2007 naredila pogumno – in potencialno neumno – potezo: skočila sem v svet dela. Dobila sem službo v londonski dobrodelni ustanovi kot vodja projekta, ki naj bi razvil londonsko mrežo vrstniških podpornih skupin za ljudi, ki slišijo glasove. Zdaj delam z mladimi ljudmi, ki slišijo glasove, in z ljudmi v zaporih. Je super služba in rada jo imam!

Pred 18 meseci sem se odločila, da preneham z medikamentno terapijo (počasi in nežno, zato ker je po mojih izkušnjah naenkrat prenehati z zdravili le redko dobro). Bilo je težko in sedaj slišim več glasov kot kdaj koli, ampak sem pomirjena z dejstvom, da so to moji glasovi. Na nek način me povezujejo z življenjem in tudi če jih doživljam kot ločene od sebe – so moji ter se sama soočam z njimi. Imam podporo moža, svoje družine, prijateljev in kolegov. Nisem več sama. Sem del mednarodnega gibanja za spremembo stigme, nerazumevanja in zatiranja ljudi, ki si prizadevajo spoprijemati se s svojimi nenavadnimi izkušnjami. Nimam vseh odgovorov in še vedno delam na tem, kako se soočiti z nekaterimi svojimi težavami, ampak sem na pravi poti. Ron Coleman je nekoč rekel, da okrevanje pomeni »živeti svoje življenje«. Ta definicija mi je všeč. Zame ima smisel.

Ko sem bila otrok, je moje življenje delno obvladovala moja travma, o kateri nisem hotela govoriti. Šele zdaj vidim, da ni nič narobe z mano. To se bo morda slišalo čudno, ker sem ravnokar opisala, da slišim glasove, imam privide ..., ampak v bistvu sem kot otrok samo preživela nekaj res hudih izkušenj. Moji glasovi in prividi so metafore tega, so povezave groznih stvari, ki so se mi zgodile. Kot otrok sem se na tak način spoprijemala z vsem tem.

V mojih 20 letih so moje življenje obvladovali sistem duševnega zdravja in psihiatrične oznake, ki sem jih nosila. Poimenovati vse to, kar se mi je dogajalo, za bolezen, je bilo res nespoštljivo. Trditev ponazarja, da je nekaj narobe z mano. Tako so rekli tudi tisti, ki so me zlorabljali – da je nekaj narobe z mano. Sistem pravi, da je nekaj narobe z mano. Vendar to ni bolezen ali simptom – je preživetvena strategija! In označitev tega za bolezen me je pustila brez upanja, brez poti naprej.

Šele v svojih 30 letih sem dokončno razumela, kaj pomeni živeti življenje, ki si ga izbereš. Šele zdaj čutim, da imam dejansko izbiro. Tako sem začela osmišljati svoje življenje. Tako kot delim del svoje življenjske zgodbe, tako hočem deliti tudi ideje in informacije s telega sveta. Na svetu je toliko čudovitih dejavnosti in napredka v zvezi z ljudmi, ki slišijo glasove. Upam, da bo to navdušilo in spodbudilo tudi vas, ki berete to zgodbo.

Prevedla in priredila Lara Brglez

ONEMOGLI BOJEVNIK KRIŽA, 2. DEL

Iz izkušenj sem vedel, da bo minilo precej časa, preden bom spet sanjal pšenična polja in vonjal sveže trave, saj se je iz zvočnika razlegal glas zračnega kapitana, ki nam je velel privezati se, kajti leteča kočija se bo vsak čas spustila na zemljo in pristala onkraj oblakov, daleč stran v deželi, ki jo domačini kličejo Valonija (v Belgiji, op. a.). Ko smo se izkrcali, sem se med tavanjem po terminalu opogumljal in tolažil obenem. Ne bo se mi več treba prerekati s sleparji in z raznoraznimi lumpi kompromisov sklepati, da bi nahranil lačno kri. Ja, lačna kri mi je narekovala sleherni dan. Cele dneve sem se podil za drobtinicami, da bi preprečil abstinenčno krizo, ki jo z besedami le stežka opišem. Z zavistjo sem opazoval druge potnike. »Vi lahko odletite, kamor hočete, jaz pa imam na nogah verige. Ni vam treba skrbeti za jutrišnji dan. Pozabil sem že, kako se človek počuti v taki koži.« Zamišljenega me predrami strog glas, ki zakliče moje ime. Kakor kakšnega odličnika so me s tablo, dvignjeno visoko v zrak, na kateri se je bohotalo moje ime, čakali strogi stražnik iz komune in njegova dva spremljevalca. Žalostno postane, ko se zaveš, da ti siromaku vidijo naravnost v srce. Počutiš se nevrednega, čeprav se zavedaš, da so nekoč tudi oni stali na podobnem sramotilnem odru kakor ti. Po kratki izmenjavi vljudnosti so me karseda hitro odpeljali proč. Odpravili smo se v center La Croix, kjer bom do nadaljnjega nastanjen. Baje bom tam zopet našel dar svetlobe ter dar vonjav in bodo zavele pomladne sape. Že ime naselja me je – starega borca – navdalo z upanjem. La Croix v francoščini pomeni križ, to mora biti božji znak. Konec koncev sem gospodu dobro služil, ko so se na križarskih pohodih mnogi neverniki spoznali s tankim nasmehom moje bojne sekire. Med vožnjo mi ni bilo do pogovora, počutil sem se praznega, postal sem le lupina samega sebe. Ko smo naposled prispeli, je bila že trda tema. Odpeljali so me v sobo za novince in me obstopili. »Odloži vse in sleci cunje,« so mi naročili ter se takoj podali v akcijo. Sledil je temeljit pregled, dacarji in cariniki jim ne sežejo niti do nog, tako zavzeto so iskali. Vsako špranjico so pregledali, tudi šivov na oblekah niso izpustili, ko se, poglobljeni v svoje delo, niso dali motiti. Ker sem vse priboljške použil že na poti, me niso imeli razloga daviti. »Pojdi spat, jutri bomo zarana vstali,« je rekel najvišji izmed njih. Tisto noč me je spanec trudnega hitro objel, a vedel sem, da bo minilo še veliko časa, preden bom spet lahko sladko zaspal. Čakajo me molitve za spanec, moj prijateljski morilec, ki ne pride. »Zbudi se, vstani!« komajda uspem zaslišati. Rjuho potegnem čez glavo, nočem, ne morem vstati. Tedaj pa rjuho z mene strgajo in posteljo prekucnejo, da zletim po tleh. Trese me in vse me boli, začetni znaki abstinenčne krize mi izstavljajo račun. »Gorje vam, peklensčki. Pustite me! Kar je storila noč, naj mi jutro ne vzame,« vse prej kot razposajen zabrusim. »Obleci se, terapija se je začela,« mi hladno odvrnejo in me obenem opogumljajo, naj bom trden in močan. Takoj zatem mi v roke potisnejo veliko skledo čaja. Tizana so ji rekli. Nesladkana brozga, ki ji nikoli konca ni, je bila zadnje, kar sem si tisti trenutek želel použiti. Vendar so bili nepopustljivi. Razložili so mi, da je dobra zame, saj pomaga izgnati strupe, ki domujejo v mojem telesu, sploh pa se nikamor ne premaknejo,

Saraja

dokler ne izpiješ do konca. »Sranje, krizo imam. Kaj ne bi moral po mojih izračunih vsaj še en dan ostati zdrav?« se sprašujem. Medtem me obkroža vedno več ljudi, ki me bodrijo, da še ni prišel sodni dan. Na živce mi gredo, ko kot vkopani ob meni stojijo in ne prenehajo zijati. Zakaj me ne pustijo na miru? Krizo imam, boli me, trese, smrkam, bruham, komaj se premikam, norim. Prav mi je, kaj pa sem si vsega strupa nezmerno dan za dnem privoščil. Ne vem, kako bom zdržal, kajti to je šele prvo jutro, komajda sem vstal. Sranje, kruta usoda mi je namenjena naslednje dni. Kaj dni, tedni gorja so pred menoj. V kotu sedi peklensček in se mi smeji, niti z zvrhano zlato mošnjo in še s kakim krajcarjem za povrh njegove milosti si ne kupim. Spomin na najdostojnejše akte je le še bled spomin. Nič kolikokrat sem dobro drugim storil. Če bi za vsako opravljeno dobroto bakreni novčič dobil, bi vsaj majhno ulico, če ne že cesto, zmogel tlakovati. Toda peklensček za noben denar ne bo odšel. Sedaj se je vse že podrlo, niti se več ne ruši. Truden sem od življenja polnega laži in tudi bolečina bližnjih ni mi tuja, toda moja kri je lačna in skomine mi vzbuja. Kriza, kriza me grabi, pizda .... In potem je bilo ...

Križar

TATU ZGODBA

... razkriva mojo osebno filozofijo življenja. Drevo predstavlja mene znotraj Univerzuma – ujetost v krogu pomeni ujetost posameznika v prostoru in času. Korenine prikazujejo kolektivno zavest, družbo in medsebojne odnose, ki se spletajo znotraj le-te in ki vplivajo na osebni razvoj posameznika, ga oblikujejo in na nek način determinirajo. Deblo je posameznik in njegova osebnost, lastnosti zrastejo iz korenin, veje pa kažejo na neskončne možnosti, ki jih ponuja življenje, in osebne odločitve znotraj le-teh.

Urša

foto: Žigazaga

09
KRALJI
ULICE

KO POPUSTIJO ZAVORE

si trnje in smeh
in nič te ne more vreči s prestola.

Zližeš si rane,
preliješ si sladki greh
in jokaš na hladnem.

S konico jezika
bi lahko zavezal vezalke.

Karmiss

KDOR SAMOUMEVNOST ZAMENJA ZA NESKONČNOST,
JE NA IZGUBI.

JURIJ KUNAVER

Dnevni center za uporabnike prepovedanih drog je nizkoprazni dnevni center, namenjen vsem, ki prihajajo v stik z drogami; naš osnovni namen je zmanjševanje socialne in zdravstvene škode, ki nastane zaradi drog. V Novi Gorici v okviru društva ŠENT delujemo od leta 2006 dalje.

Poleg programa izmenjave igel, zagovornišva in psihosocialne podpore uporabnikom se v dnevnem centru dogaja šport, kultura, kreativnost, predvsem pa kulinarika. Kot vidite, veliko besed na K.

Odločili smo se, da vas, namesto opisovanja, kaj delamo in kdo smo, popeljemo skozi naše letne čase v 2014; pošiljamo torej nekaj utrinkov.

Od leta 2008 izvajamo tudi program **Terensko delo z uporabniki prepovedanih drog**, ki skrbi za mobilno nizkoprazno obravnavo uporabnikov drog. »Terenca« skrbita predvsem za:

- vzdrževanje in vzpostavljanje novih stikov z uporabniki drog na območju celotne severnoprimorske regije,
- izmenjavo pribora za uporabo drog; sterilnen pribor uporabnikom - uporabljen pribor vzamemo nazaj,
- kontrolo in čiščenje mest, kjer se uporabniki drog zbirajo in uporabljajo drogo,
- informiranje uporabnikov drog o manj tvegani uporabi drog,
- prilagajanje potrebam uporabnikov in

pomoč pri njihovih vsakdanjih opravilih, - nudenje psihosocialne podpore uporabnikom, zagovornišvo in razbremenitev,

- vzdrževanje in vzpostavljanje stikov z ostalimi institucijami, ki posredno ali neposredno nudijo storitve uporabnikom drog,
- organiziranje razvedrilnih in športnih dogodkov za uporabnike drog,
- osveščanje in obveščanje javnosti o uporabi drog in njenih uporabnikih.

Meta Rutar in Luka Mrak

OLE, OLE

Po mednarodnem nogometnem turnirju, ki se je odvijal v Cormonsu (Italija) od 26. 9. do 28. 9. 2014, so nogometaši Šenta iz Nove Gorice polni vtisov. Predstavljamo vam enega od odmevov:

Društvo Polispportivo iz Italije nas je povabilo na nogometni turnir v Cormons in prijazno smo se odzvali na povabilo. Ekipo smo zbrali v zelo kratkem času, nikoli prej še nismo igrali skupaj. Pred turnirjem je večina imela le en trening, z ostalimi pa smo se spoznavali na igrišču na prvi tekmi. Igralo nas je 6 igralcev in vratar, začeli pa smo ob 2. uri popoldne. Tako kot neusklajenost je piko na i med igralci dodala vročina. Turnir je potekal od petka do nedelje in čeprav smo prvo tekmo proti Barceloni zgubili, nam to ni podrlo morale, temveč nas je še okrepilo. Male poškodbe nam niso preprečile nadaljevanja igre in borbe. Bilo je 6 ekip. Čeprav smo dosegli le eno zmago, ostalo so

bili porazi, smo prilezli do finala. To nam je dalo zagon, da okrepimo ekipo s treningi in se udeležujemo nadaljnjih turnirjev. V prvi vrsti nam je bolj kot do zmag, do druženja s športom in ostalimi udeleženci. Imeli smo tudi fajn navijače in navijačice, ki so nam v težkih trenutkih dajali podporo, pa še pijačo, malico in medicinsko pomoč. Občutiti je bilo tudi, da nam je manjkal glavni selektor, ki je dopustoval na Portugalskem. A nič zato, saj nam je moralno podporo dajal od tam. Je pa odlično opravil svojo nalogo njegov namestnik. Bravo! V nedeljo je bil zaključek turnirja. Po finalni tekmi smo se družili, pogledali kratki film in imeli podelitev pokalov. Ponosni smo, da smo imeli najboljšega strelca na turnirju, za kar je dobil tudi pokalček. Po podelitvi so nas postregli s kosilom, nato pa še malo druženja. Vikend smo preživeli lepo in s paleto raznih čustev. Čeprav je bilo nekaj trenja med igralci,

foto: Suzi

nam pozitivne energije in petja pod tušem ni manjkalo.

Lep pozdrav do naslednjič!

P. S.: Ole, ole, ole ..., kaj nas briga, če smo zgubili, važno je, da smo pokal dobili (4. mesto).

Kapetan ekipe

POMLAD ALI »NARAVA JE ZAKON«

V DC-ju za uporabnike prepovedanih drog v Novi Gorici smo pomlad začutili v polni meri. Vrstile so se aktivnosti, povezane z naravo, zato smo obdobje poimenovali: »Narava je zakon«.

Najprej smo izpeljali:

- »Trilogijo s šparglji«. Kar tri srede zaporedoma smo se peljali do Soče in v gozdu nad njo nabrali bogate šope špargljev, divjega hmelja in lobodike. Takoj po vrnitvi v DC smo si pripravili okusne solate in rižoto, osvežujoče, s polno vitaminov.
- Kmalu za tem je predraga narava ponudila nove dobrrote. Zadišalo je po bezgu, ki smo ga

nabrali zvrhane košare in pripravili osvežilno pijačo za celo poletje.

- Pa še vrt: Med tem so zagreti delavci s kopači in vso opremo prelevili travnik ob DC v nove vrtičke. Najbližji in seveda največji je še naprej zaupan nam v obdelavo. Nekaj stare zemlje in nekaj nove smo tudi po trikrat prekopali, razbijali trdo lepljivo glino in postopno ustvarili gredice, ki so bogato ozelenele. Tudi rožic in začimb ne manjka. Imeli smo srečo, da smo dobili v dar tri platoje sadik. Z veseljem smo vložili svoje moči in ponosno pogledovali na svoj vrt, ki je rasel pred našimi očmi.

foto: Barbara C.

Splačalo se je, kot vedno. Polni kondicije od dela smo v poletje vstopili obloženi z raznovrstnimi rastlinami, najboljšimi živili za vroče dni.

Darja & Comp.

POLETJE JE

Sladkamo se z breskvami

- Narava in ljudje so nam bili močno naklonjeni, saj smo dobili v dar veliko sladkih breskev iz Vipavske doline. Skuhali smo odlično marmelado, ki nas kot popotnica spremlja tudi na naših izletih. Radodaren možak s hribov nad Sočo pa nas je skoraj vsak teden založil s svežo zelenjavo in domačimi jabolki. Zrele paradižnike smo predelali v okusno »šalšo«.

- Goričani smo znani po tem, da je med nami vedno nekaj nadarjenih kuharjev. Užitek jih je opazovati, ko naredijo obhod po vrtu, naberejo, kar bo šlo ta dan v lonec, in pričarajo okusna kosila.

Potem pa »gremo mi na morje«

Avgust nam je že skoraj mahal v slovo, ko smo se Šentovci iz Nove Gorice dogovorili: »Vročina gor ali dol (kot smo opazili, je bila to poletje na minimum), Veš kaj, gremo mi

na morje!« Specialno so se uskladile vse koordinate, od časa, prevoza do vremena, samo še kopalke, očala, osvežilni brezgovci in piči naša družba na jug.

Naš prvi cilj: Koper. Sprehod po mestu, sladolecki, nekaj opravkov in malo smo pošpegali še k »Svitovcem«. Ulice so postajale vedno bolj vroče, zato smo si zaželeli pravega skoka v morje. Tisti bolj izkušeni pomorščaki, ki smo že veterani na obali, smo staknili glave in pokazali smer: »Tja proti Fiesi in Piranu odjadrajmo!« Fiesa nam je nudila čudovito senčko pod zvijuganim borovcem, osvežilni vetrček maestral nas je že prav razvajal. Trije otroci naših uporabnikov so popestrili akcijo z akrobacijami v vodi. Z veseljem smo poskakali za njimi s pomola v toplo morje. Da ne bi zaostajali, so tudi na plaži postali pravi virtuoz v vrtenju cirkuskih rekvizitov... O, kako je to zanimivo letelo

foto: Darja P.

naokrog, včasih v zrak, večkrat v travo. Vsak je našel svoje najboljše orodje in razvijal spretnosti. Napolnili smo se z vsem lepim, kar lahko ponudi poletni dan na morju. Od domačinov iz Pirana smo sicer izvedeli, da so oni »na morju«, samo takrat ko plovejo z barko. Lahko pa tudi mi naredimo enkrat tako, da se vkrcamo in zaplujemo po valovih. Vsekakor nam je bilo popolno, prijetno in koristno.

Darja & Comp.

JESEN - KULTURA, IZLETI, NOGOMET

Gledališka predstava Čarovnik iz Oza

Hvaležni smo odšli na predstavo Čarovnik iz Oza, ki se je odvijala v dopoldanskem času v Mestnem gledališču Nova Gorica. Posebno dobro so poskrbeli za invalide, otroke in nas, Šentovce. Navdušeni smo nad igralci in celotno izvedbo. Lepo so združili oder in publiko v eno. Takšne scenografije še nisem videla. Predstava se me je res dotaknila ... Po dolgem času v gledališču si želimo še takih povabil ... Hvala!

Urš@

foto: Primož K.

NI ZIME ZA ESKIME

Goriška je topla pokrajina. Za tiste dni, ko nas prepiha burja in namočita mrzel dež ali sneg, pa se pripravljamo in pozorno spremljamo koledar: »Če na Mavricija sonce sije, pozimi huda sapa brije.« Ljudje, ki živijo nekje »na robu«, so zdaj aktivni, združujejo moči in pozivajo lokalno skupnost k sodelovanju. 10. oktobra smo obeležili dvojje – skrb za duševno zdravje in skrb za brezdomne v Sloveniji. Simbolično smo metali predsodke v koš. Mi smo zmetali predvsem tiste o brezdomcih in odvisnikih, saj se z njimi največ soočamo. Tako smo naredili prostor, da se zgodijo skupni plani.

Projekti za prihodnost

Začeli smo razmišljati, da bi preveč dolgčasa nadomestili z dejavnostmi, za katere nimamo ustreznega prostora. Na Šentu (dnevno centru za uporabnike prepovedanih drog) je za delavnico prostora

in časa premalo. Projekti so prodajalna recikliranih stvari, njiva z bio pridelavo ter nudenje pomoči občanom. Za projekt prodaje recikliranih stvari potrebujemo prostor, ki smo ga sposobni in pripravljeni urediti. Že zdaj bomo začeli zbirati sredstva za razvoj projekta, saj bomo potrebovali orodje in še marsikaj, da uresničimo posamezne ustvarjalne želje in potrebe. »Reciklirali« naj bi od pohištva, koles in vsega mogočega, kar ljudje še uporabnega zavržejo. Zraven tega imamo veliko umetniških izdelkov: slik, zapestnic, pesmi, obeskov... in še več bi jih naredili, saj to, da že narejeni izdelki nabirajo le prah, ni velika motivacija. Vzporedno s tem načrtujemo že letos začeti z obdelovanjem njive. Za ta projekt že imamo možen prostor, le da je malce oddaljen. Za začetek je vse dobro. Zelenjavo planiramo vzgajati na bio način in jo

prodajati na tržnici. Že to jesen bomo začeli s pripravo tal za naslednjo pomlad. Med zimo bomo imeli čas narediti načrt setve in preštudirati način permakulture. Pripravljeni smo nuditi pomoč občanom. Prekopati vrtove, urejati okolico hiš, opraviti manjša popravila po hišah. Za slednja seveda ne bi zaračunavali. Vsak lahko donira, kar hoče, seveda po lastnih zmognostih, tako da je stvar obojestransko prostovoljna. Prepričan sem, da smo s skupnimi močmi in znanjem sposobni veliko več, kot pravijo predsodki, s katerimi smo brezdomci zaznamovani. Nobeden, ki nas tako obsoja, se ne zaveda tega, kako je cel dan preživeti brez dela in doma, spati v neki luknji kot podgane in čakati, kdaj te bojo nagnali vn. »Pozdrav iz Gorice, kjer zasvojijo te lepote.«

Sax

NEKAJ

cestnih

NASILJE RODI NASILJE

V dveh popoldnevih zapored sem bil priča dvema incidentoma, ki sta se odvijala pred mojimi očmi, ampak sem kot človek samo obstal in se čudil svojim očem, predvsem pa me je gnala misel: V kakšnem družbenem okolju sem se rodil, kot človeško bitje?

Oba incidenta sta bila nasilne ali bolje rečeno pretepaške narave. Prvi se je zgodil v ponedeljek, prav na sredi izvajanja mojih žonglerskih ambicij in mi je v celoti odvzel voljo do vaje. Prostor, v katerem do danes nisem bil navajen nasilnih izgrediv, pa je tako zvana Metelkova mesto. Začelo se je z opozorilom, v manj kot 10 sekundah je to obklopo cca 10 glav ljudi, ki so se vse glasneje prepirali. Končni izkupiček pa je bila krvava glava anonimnega udeleženca. Čez dober dan pa se je nekaj primerljivega zgodilo pred društvom Kraljevine. Presenetljivo je udarce podeljevala oblast sama v znak hvaležnosti, ker državljani plačujejo davke. Ali konkretnije: letele so pesti, s strani slovenske policije so padale na anonimnega posameznika, ki se je upiral postopku. Imena so odveč, naj samo zapišem misel, v kolikšni meri nas oblast, ministrstvo in vlada zares ceni. Ne morem biti kritičen do države, ker smo država mi vsi. Kritičen sem do nasilja, ki ga v nobenem primeru ne toleriram oziroma bolje: obsojam ga. Vse tole sem napisal zgolj iz jeze do ljudi, ki nasilje ne hvaležno širijo. Če se ne bo premaknilo mišljenje v nas samih, se ne bo nič spremenilo. Ljubezen je zakon, ljubezen, usklajena z voljo ali bolj preprosto: Imejmo se radi, saj smo samo ljudje.

Zigažaga

2048 A. D.

Splačalo se bo postarati, takrat bova veliko govorila, takrat imela bova čas, sedela bova v parku in si govorila sladke besede.

Ti boš rekla, da bi sladoled, jaz ti bom odvrnil: »Jutri, jutri, draga.« In za nama bo ostal prazen kozarec limonade.

M. Marn

NINOČKA

V deželi sonca in morja sem se rodila, bila sem bel angel, dekle, ki želelo si je kril.

Ker se z bogom nisva razumela, rekla sem mu »Fuck you, God« in se izgubila, vodila me je zlobna črna sila.

A tudi ta me ni dobila, saj sem bila samosvoja, nepredvidljiva. Dokler me niso ujela velika, močna siva krila, tem sem popustila, tam sem se skrla, postala siva balerina.

A vedno, ko zaprem oči, sem v raju. Tam si ti, najina bela krila, ki sem si jih tako želela, a vem, da ne bova letela, ker mene ni, si samo ti.

Odprem oči, tu sem, tvoja siva balerina.

Nina Stepanović

SI TO RES TI, LJUBLJANA?

Vem, da gornji naslov deluje čudno; seveda je Ljubljana Ljubljana ... Le tako nekako čudna je postala. Odkar vem zase, se nikoli nisem kaj dolgo zadrževala notri, pa naj je bilo to stanovanje, šola, skratka v vseh prostorih, ki imajo vrata. Tisti trenutek, ko sem lahko šla ven, sem komaj čakala. V minuti sem bila oblečena, obuta, pes Jakob, ki je vedno hodil z mano, mi je sam prinesel svoj povodec in tudi on kar sopihal od pričakovanja. Od veselja je mahal s koš, tim repom levo in desno in pometal s polic vse, kar ni bilo pribito, če pa je od veselja skočil name, sem vedno padla na zadnjo plat. To me

sploh ni motilo, saj sem skorajda zaljubljena v živali. Nobena žival meni ni še nikoli ni prizadela – medtem ko so me ljudje ničlikokrat. Jakob je bil novofundlandec – moja osebna sreča na vrvici – in boljšega terapevta čez puberteto ne bi našla nikjer. Vedno sva bila skupaj – lahko bi celo rekla v dobrem in zlu ... V vsem njegovem 16-letnem življenju sva prehodila Ljubljano – in se oba zaljubila vanjo. Po njegovi zaslugi sem spoznala čisto vse vogale – »pasji, časopis«, kjer v samo njim znani govorici preko urina označujejo svoje teritorije, moč, višino in kdo ve, kaj še vse. Spoznala sem tako večino ljubljanskih pasjeljubcev in z nekaterimi smo postali oz. ostali prijatelji še do danes, pa čeprav je tega že skoraj 30 let! Vmes pa so tekla leta, moj Jakob je šel v »pasja nebesa«, sama sem se zaljubila in čez čas dobila tisto najlepše, kar obstaja – otroka. Tako sem začela živeti z njim in zanj in naenkrat je minilo. Iz otroka je zrasel pameten mlad fant z željo po osamosvojitvi, kar je bilo glede na njegovo inteligenco za vse skorajda pričakovano. Ko sem ostala še brez službe in pisem vedela, kaj naj sama s sabo, sem na plano potegnila ... Ljubljano! Saj ne, da me teh 16 let ni bilo v centru, le pozornost sem imela usmerjeno drugam, ne v spremenbe, ki so dobesedno rasle meni pred nosom. Ko sem si enkrat vzela čas in resnično pogledala okoli sebe, sem imela kaj videti .... Vedno mi je bila najbolj pri srcu stara Ljubljana s svojimi tlakovanimi ulicami, Zvezda park – z vsemi golobni vred, ki so mojstri preživetja. Vsi so težili in jih preganjali, češ da – žal, preveč »serjejo«. Pa saj mi tudi! Pa naj jih dajo v plenice, če ne gre drugače. Ravno oni so bili nekakšno ozadje, kulisa, dokončnost parka. In zanimivo – prvo, kar sem po vseh teh letih opazila v svoji Zvezdi, ki je bila vedno na drugem mestu, takoj za staro Ljubljano, da ni ne golobov ne njihovi iztrebkovi. Kar naenkrat je v globinah pod Zvezdo zrastle parkirišče, površina pa je ostala ista, kot se je spomnim, le brez golobov! Še vedno so prihajali ob sončnem vremenu dijaki, študentje, mlade mamice z otroki na malico ali pa kar tako, na »kvazi« zrak. Zmotila me je še Čopova, polna raznoraznih trgovin, v katerih srednji sloj nima kaj iskati, saj so cene večinoma v vrednosti petih socialnih podpor. Vsaka druga vrata, ki so bila nekoč morda celo ročno brušena, so se spremenila v steklena s senzorji, da se ti ni treba potruditi, da bi jih odprl. In spet je padel minus v osebni ocenjevanju;

boljši, slabši ... Pa tudi Trubarjeva je postala nekakšna velika trgovina, polna raznega kiča.

Daleč od tega, da bi samo krizirala – to ni moj namen. Ampak imam občutek, da včasih Ljubljana – predvsem njen center – ni več to, kar je bila. Danes vidiš skoraj čez celo poletje in še malo prej razne sejme, nikakor pa ne moreš zgrešiti turistov, takrat cel center postane skoraj Azija. Vsak tišči k sebi bodisi mobi bodisi fotoaparat in besno slika celo kante za smeti, pa nič ne pretiravam. Niti zmaj ne sme manjkati, na Tromostovju pa vsake toliko nabašes celo na W. Amadeusa Mozarta skoraj »osebno« v ustavljenem času in brez gibov. Lutka, ki diha. Pod dr. Prešernom dva Peruanca s perjanicami na glavi na različne instrumente igrata *El condor pasa* ... In tukaj bom tokrat zaključila, da se še sama bolj zares ozrem okoli sebe in začnem uživati v sedanosti in nikakor ne čakati na sploh ne vem kaj ali da se zgodovina ponovi. Čisto potih – prej mi je bila Lj. veliko bolj všeč, nekoč, ko je čez Tromostovje vozil tramvaj ali trola in so kakoli golobli!

Pa lep pozdrav in uživajte v lepoti našega mesta!

Damjana

ANEKDOTE IZ PRODAJE

TAKE IN DRUGAČNE ...

Zadnjič sem se odločila, da začnem prodajati časopis, dokler si ne najdem kake redne zaposlitve. Šla sem prodajat pred Hofer, kjer sem v dobri uri in pol naredila 15 €. Seveda sem bila z zaslužkom zadovoljna. Na kupce se nisem obračala nič drugače, kot to počnem po navadi: »Vam lahko ponudim Kralje, novo številko?« Gospa se je ustavila, zraven nje je bila še gospodična, in naposled se je prva odločila: »Bom kar jaz vzela za obe. Dala sem ji dva izvoda, za kar mi je odštela tako rekoč dvojno ceno, 4 €, potem pa je priložila še 50 centov. Razložila sem ji, da znaša cena časopisa en evro, ona pa mi je odvrnila, da je »že v redu«. Zahvalila sem se jima in jima zavežela lep dan še naprej. Potem pa je pristopila gospa, ki mi je dala evro, z besedami, naj časopis prodam komu drugemu. Preverila sem, če ga res ne bi

hotela vzeti, pa je rekla, da ne. Vseeno sem vztrajala, zato se je končno odločila, da bo izvod vendarle vzela. »Saj tema so v bistvu namenjeni časopisi.« Nasmeh na njenem obrazu, prav tako na mojem, odhitela sem naprej prodajat časopis, gospa pa je odšla svojo pot. Motam omeniti, da je ogromno takšnih, ki se ustavijo in mi dajo evro ali dva, časopisa pa ne vzamejo. Ena gospa mi da evro in reče: »Vsaj za kavico boste imela.« Nekdo mi je dal evro in ob tem rekel: »To je pa samo za vas.«

Hvala vsem vam, saj mi vsak evro še kako prav pride.

Tanč

MILO ZA DRAGO

Kralje začnem prodajati okoli pol devetih zjutraj pred Mercatorjem v Šiški. Takoj s prve pride iz trgovine starejša gospa in me opsuje, češ, kaj vi, klošarji, smrdite tu. Na žaljivke se odzovem z nasmehom in ne mine niti pol minute, ko se pojavi prijatelj, ki mi redno donira 5 € za kavico. Prijaznost se vsekakor obrestuje!

Davor Marovt

MOJA ZGODOVINA PRODAJE KRALJEV ULICE

Imam skoraj natanko 6 let uradno priznane delovne dobe, zraven sem še 4 leta delal na črno ter bil skupaj na dveh zdravljenjih zaradi trdih drog oziroma kemije. Ker je na zdravljenju ena izmed »terapij« tudi delo, lahko napišem, da sem se desetletje in pol zbuhal ter dan začenjal z delom. Med leti 2005–2009 pa sem denar za prepovedane substance zbiral z žičanjem oziroma beračenjem. Nato sem sam prekinil z jemanjem kemije, tako da sem potreboval denar le za preživetje, kot vsi normalni ljudje. Leta 2009 sem se tako znašel na razpotju, moral sem se odločiti, kako živeti naprej. Žicati, logično, nisem več mogel, zato sem se odločil, da začnem prodajati Kralje ulice. Prodaja mi je na nek način postala stil življenja. Bilo mi je prav v veselje prodajati ter zbirati denar za pozitivne stvari. Kaj bi dal, da bi bilo spet tako! Vse je bolj »v izi«. Zgodilo pa se je, da sem ponovno padel v zasvojenost s trdimi substancami. Od takrat dalje je prodaja zame zgolj »nujno zlo«, način da dobim denar za kemikalije. Ne prodajam jih več z nekim elanom oziroma veseljem. Ko je človek zasvojen, vse postane

drugače, tempo prodaje mi narekuje predvsem potreba po drogi. V glavnem, nisem več kar sem bil. Globoko v sebi še vedno upam, da bom prišel k sebi ter spet začel živeti. Tako bo tudi sama prodaja Kraljev potekala povsem drugače.

XY

DRUGIČ

Deževni septembrski dnevi se kar vlečejo in to se pozna tako na ljudeh kot na prodaji, zato moram slednjo spremeniti. Pa saj sem jo že neštetokrat. Mimo mene prihiti gospa srednjih let, urejena in ne ravno prepričana v nakup: »Dober dan, gospa,« se opogumim. »Kralji ulice, stanejo samo evro.« »Ne, hvala. Drugič,« odvrne gospa, vendar za trenutek postane. »Gospa, zakaj pa ne bi preskočili drugič in kupili sedaj, ko je ravno 100. številka?« Gospa me pogleda, se mi nasmeji in seže v torbico po denar: »Danes imaš pa srečo, enega bom vzela!« »Evo, sveže tiskan!« Ponudi mi 5 evro, evro je za revijo, ostalo pa zame, saj se spoznam na svojo obrt. Menda je zame slišala od znancev, vendar do danes revije ni imela namena kupiti, me pa ne more zavrniti. Pozdravi me in mi zaželi vso srečo. Kljub temu, da mi vreme ni naklonjeno in občasni slabi volji se trudim plača, ko kupec zadovoljen odide.

Ero

VŽIGALNIK

Joi, joi, vžigalniki so moj večni problem. Izgubljam jih kot za stavo, tisti, ki so v lasti drugih, pa se ponevedoma in seveda nehoti znajdejo v mojem zepu. Neka družina iz Mavčič, ki jo poznam že od malih nog, zmeraj, ko pridem, za sabo z mize pobere vse vžigalnike. Tako, za foro... Se je pa zadnjič pred Hoferjem pripetila smešna situacija, ki je že sama po sebi dovolj zgodbena. Dve deklici »zažicam« (le zakaj?) za ogenj. Seveda mi ga ena od njiju poda. Nato jima priznam, da se tuji vžigalniki pogosto rat znajdejo pri meni. Ko v vžigalnik vžinem, pa njena frendica pove, da je le-tav bistvu njen. No, očitno vendarle nisem edini s tem »problemom«.

Stripi

Športni Kralji ulice:

ŠPORTNI KRALJI

Na pobudo Zavoda za prestanje kazni zapora na Povšetovi v Ljubljani se je športna ekipa Kraljev ulice v močno okrnjeni zasedbi udeležila prijateljske tekme z varovanci zavoda.

Goran je imel v vlogi organizatorja že zjutraj polne roke dela z birokracijo, saj je moral poslati dodaten dopis za odobritev udeležbe še dveh oseb, ki sta šele dan poprej izrazili željo, da bi sodelovali v naši ekipi.

Kralji ne bi bili Kralji, če ne bi prišlo do zapleta. Žurko in Joc, ki sta dan prej naredila takšno silo in Goranu dodatno delo, se kajpada nista prikazala, sledil pa je zaplet v garderobi, vezan na drese. Chris (organizator naše ekipe in med drugim skrbnik športne opreme) doma hrani črne in zelene drese, jaz pa modre. Bila sva dogovorjena, da igramo v modrih, te pa sem seveda pozabil vzeti s sabo. Obsedeli smo v garderobi in tuhtali, kaj nam storiti. Hvala bogu za Bojana, ki je bil pripravljen skočiti k meni domov in nam pripeljal drese. Tekma se je začela z rahlo zamudo, vendar smo jo odigrali. Že ko smo stopili na igrišče, je bilo jasno, da nasproti stojijo natrenirani fantje in da bo vse prej kot lahko. Deležni pa smo bili nesporne podpore navijačev, saj je kar nekaj posameznikov, ki so zahajali v dnevni center Kraljev ulice, zaprtih na Povšetovi. Po začetnem vodstvu zapornikov smo

foto: Ales Oblak

končno le pritisnili na plin in rezultat znižali na 2:1. Hitro se je izkazalo, da je to tudi vse, saj smo kaj kmalu prejeli še dva gola in tekmo izgubili z rezultatom 4:1. Ne glede na izid je igra potekala v mirnem in prijetnem vzdušju. Sodnik je pošteno sodil, čeprav je spregledal, da se je naš Darko prelevil v vratarja in z roko obranil strel na gol (imeli smo kar 2 vratarja :-)). Najvažneje pa je, da smo dosegli namen in pomagali vsaj malo obarvati sivino za zidovi in onkraj bodeče žice.

Organizatorji v zaporu so že podali idejo, da bi druženje postalo tradicija in bi se vsako leto dobili na takšni tekmi. Kralji ulice to zamisel pozdravljamo in se bomo kajpada z veseljem odzvali vabilu. Zahvala gre Andreju in Juretu za lep sprejem, poleg tega pa vsem igralcem zaporniške ekipe za korektno in športno tekmo ter seveda vsem, ki so si tekmo z zanimanjem ogledali. Drugo leto pridemo z najmočnejšo ekipo.

Mitja Križančič

TEKMA ABA LIGE - KK UNION OLIMPIJA : CEDEVITA, 7. 10. 2014

Kaj je lepšega kot sezono začeti z dvema zmagama? Za Union Olimpijo, ki je lani potrebovala kar 6 tekem, da je tekmo končala s polnim izkupičkom, letos pa 2x zmagala proti lanskima finalistoma Lige Aba (Cibona : Cedevisa), verjetno prav nič. Od prve do zadnje minute so Zmaji gospodarili na parketu in na koncu zasluženo slavili s 77:67. Končni rezultat ne pove tega, da so zgrešili kar precejšno število prostih metov (16), ki bi pripomogli k še lažje priigrani zmagi. Kljub temu da zdajšnji nasprotnik (Cedevisa) letos igra v najelitnejšem evropskem tekmovanju (Evroligi), je bila Olimpija v vseh elementih igre boljša in dokazala, da se z borbeno in timsko igro da premagati vsakogar!

Kralji se ob tej priložnosti zahvaljujemo organizatorjem in jim v prihodnji sezoni želimo še veliko zmag ter uspehov!

S. P.

SLOVESNOST OB IZIDU 100. ŠTEVILKE KRALJEV ULICE

Konec septembra smo ob izidu jubilejne 100. številke uličnega časopisa Kralji ulice pripravili manjšo slovesnost. Namenjena je bila ustvarjalcem časopisa, podpornikom, zunanjim sodelavcem, bralcem, skratka vsem, ki so na takšen ali drugačen način prispevali k projektu uličnega časopisa. Veliko truda je bilo potrebnega in veliko črnih prelitega. Ogromno zmečkanih papirčkov je romalo v koš in tudi kakšna datoteka se je izgubila, toda uspelo nam je. Stotka je izšla, zato je prav, da potrepljamo marsikatero ramo. Triurni program smo začeli sproščeno. Obiskovalci so se zbirali ob zvokih glasbe, plod spretnih prstov didžejk Šušu in Nati Katchi (na sliki s Hano), nato pa smo pričeli s

Hana in didžejka

foto: Žigažaga

programom, v katerega smo poskušali strniti vse, kar se je skozi leta v našem društvu dogajalo na področju izdajanja našega mesečnika. To smo poskušali prikazati s pomočjo projekcije slik, ki je ves čas spremljala naš dogodek. Da je vse teklo karseda gladko, je našemu povezovalcu pomagala Hana (na sliki), saj so se pred mikrofonom zvrstili številni govorniki, med njimi mentorji različnih delavnic, ustvarjalci in

Predsednik Bojan Kuljanac

foto: Žigažaga

prodajalci časopisa pa člani uredništva in še kdo. Podelili smo tudi priznanja najzaslužnejšim ter si ogledali premiero dokumentarnega filma *Življenje je lep šport*. Najprej nas je nagovoril predsednik društva KU Bojan Kuljanac (na sliki), ki se je med ostalim zahvalil tudi vsem ustanovam, ki nas pri našem delu podpirajo, podelil jim je tudi uradne zahvale. Prispevke v časopisu seveda redno opremljamo tudi z ilustracijami, marsikatera izmed njih je nastala na likovnih delavnicah, ki v našem društvu potekajo pod mentorstvom Laure Ličer. V imenu ilustratorjev je na kratko spregovorila o njihovem delu. Prispevki za časopis nastajajo spontano, v veliki meri izpod rok neprofesionalnih piscev, ki svoj navdih iščejo na odru življenjskih izkušenj. Med drugim sta ustvarjalce zastopala in z nami delila svoje razloge za sodelovanje z uredništvom tudi Gregor Hann (na sliki) in Tomi Gruden - GTS, ki z nami sodelujeta že skoraj od vsega

Gregor B. Hann

foto: Žigažaga

začetka. Slišali smo, kaj jima pomeni možnost javnega izražanja svojega mnenja, poleg njiju so se predstavili tudi drugi pisci, pesniki ... Med njimi je pesnike predstavljal Črtomir Clonsky, ki je z nami seveda delil tudi svoje verze. Verjamemo, da bodo ustvarjalci v prihodnje prav tako plodni na svojem področju. Nimalokrat s strani potencialnih kupcev diskreditirano delo prodajalca Kraljev ulice so nam predstavili kar prodajalci sami. V njihovem imenu nas je najprej nagovoril njihov predstavnik Jakob Harisch, ki je izpostavil prednosti in slabosti njihovega dela. Ni skrivnost, da se na temnem koncu socialnega tunela zbirajo odrinjeni in nezaželeni člani družbe, katerih se le-ta večinoma otepa. Zato nas je nagovorila tudi soustanoviteljica društva Kralji ulice Špela Razpotnik, ki se je spomnila začetkov, predvsem pa razlogov za nastanek društva. Kasneje je podelila

priznanja najzaslužnejšim osebam na različnih področjih delovanja, saj Kralji ulice poleg stalnih sodelavcev soustvarjamo in sodelujemo tudi z mnogimi drugimi organizacijami. S tem gojimo dobre odnose in se pri izvedbi različnih projektov tudi podpiramo. Da nihče ne bi zaspal, smo si med nastopajočimi privoščili glasbene odmore. Z glasbo so nas kratkočasil glasbeniki, točneje duo StuHlačMaRit (na sliki) ter duo Zlati zubi, katerima se iz srca zahvaljujemo.

StuHlačMaRit

foto: Žigažaga

Ni manjkal niti kosček monodrame, zahvala za to gre Tomažu Golobu - Taubiju. Sledila je pogostitev in kratek odmor z glasbeno opremo naših vrlih didžejk, ki se jima ravno tako iz srca zahvaljujemo. Za konec smo pripravili še premiero dokumentarnega filma na temo brezdomstva *Življenje je lep šport*, katerega je marsikdo izmed nas že dolgo nestrpno pričakoval. S tem smo tudi zaokrožili večer. Torej – ob zaključku poročila lahko povem, da je slovesnost potekala gladko, predvsem pa sproščeno, brez pretiranega nakladanja, katerega posledica bi bilo dolgočasje obiskovalcev. Upam, da bomo ostali z vami vsaj še 100 števil, saj naša družba potrebuje ulični časopis in darove, ki jih ta prinaša. Nevidni člani družbe morajo imeti svoj glas, saj je osebno dostojanstvo edina stvar, ki jim je nihče ne more in ne sme vzeti. Zahvaljujemo se vsem sodelujočim, ki so s svojim prispevkom obogatili dogodek ter vsem obiskovalcem za prijeten in prisrčen doprinos k naši slovesnosti. Zahvala gre kajpada tudi Kultu 3000, ki nam je v namen slovesnosti za čas le-te odstopil svoje prostore.

Jean Nikolić (uredništvo)

V počastitev in obeležitev svetovnega dneva brezdomcev, ki je potekal 10. 10., objavljamo prispevke o dogajanju in delovanju zavetišč in sprejemališč za brezdomce širom celotne Slovenije.

SVETOVNI DAN BREZDOMSTVA V OSREDNJESLOVENSKI REGIJI

016
KRALJI
ULICE

Zveza izvajalcev na področju brezdomstva in socialno ranljivih skupin je letos prvič podala pobudo, da se na svetovni dan brezdomstva organizirajo različne aktivnosti po Sloveniji. Tako smo se tudi v Osrednjeslovenski regiji, ki ima verjetno največ brezdomnih, odločili priključiti dogodku z različnimi aktivnostmi.

To smo storili trije izvajalci, in sicer: Zavetišče za brezdomce, ki deluje pod okriljem Centra za socialno delo Ljubljana – center, Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote ter Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice. Trije izvajalci smo organizirali 12 različnih aktivnosti, ki so bile namenjene predvsem brezdomnim, nekatere pa tudi širši javnosti.

Tako so v Zavetišču za brezdomce organizirali dan odprtih vrat, ki je bil namenjen širši laični in strokovni javnosti. Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote je v dnevnem centru za brezdomce v Ljubljani organiziralo dan odprtih vrat pod geslom: Skupaj gradimo dom! Preko strnjenih vsakdanjih aktivnosti so brezdomci in prostovoljci mimoidočim pokazali svoj vsakdan v dnevnem centru. Dan se je začel s skupnim zajtrkom in socialno rehabilitacijo, nato so imeli čistilno akcijo dnevnega centra ter

pripravo skupnega kosila. Sledila je ustvarjalna in kuharska delavnica ter turnir v družabnih igrah. Dan so sklenili s filmskim večerom. Društvo Kralji ulice je ravno tako odprlo vrata dnevnega centra ter organiziralo niz različnih dejavnosti: brezdomsko turo po Ljubljani, glasbeni nastop, likovno delavnico, topli prigrizek in sadje za obiskovalce. Dan smo zaključili z nogometno tekmo v Športnem centru Triglav med Slovensko brezdomsko reprezentanco ter športno sekcijo Kralji ulice. Po tekmi je sledilo prijetno druženje med igralci in gledalci. Ocenjujem, da smo z aktivnostmi dosegli namen svetovnega dneva brezdomstva. Brezdomnim smo ponudili več aktivnosti kot običajno, hkrati pa nanje opozorili širšo javnost. Brezdomstvo v osrednji Sloveniji je v porastu, na to kažejo statistike, zato je nujno, da se v bližnji prihodnosti odpre še kakšen dnevni center, prenove zavetišče ter razširi nastanitvena podpora. Ob vsem tem pa je nujno tudi, da se začne še bolj strukturirano delati na preventivi brezdomstva (preprečevanje deložacij in odpovedi najemnih pogodb).

Poročilo pripravil: Bojan Kuljanac, koordinater brezdomskih programov Osrednjeslovenske regije

foto: Bojan Kuljanac

foto: Bojan Kuljanac

foto: Bojan Kuljanac

SVETOVNI DAN BREZDOMSTVA - ZAVETIŠČE ZA BREZDOMCE CELJE

V petek, 10. 10. 2014, smo ob 10.10 obeležili svetovni dan brezdomstva.

Zavedamo se, da o tej tematiki ne smemo razmišljati le ob dnevu, ki ji je namenjen, pač pa nenehno, dan za dnem, kajti to je realnost našega vsakdana. Napredki pri reševanju tega pomembnega družbenega pojava žal prihajajo počasi, prepočasi.

V Zavetišču za brezdomce Celje smo ob svetovnem dnevu brezdomstva organizirali dan odprtih vrat, izdali smo prvo številko glasila z naslovom: »Glas brezdomca« ter brošuro »Rekov, pregovorov in voščil« našega stanovalca in otvorili razstavo ročnih del stanovalcev. Dogodek je bil medijsko zelo dobro podprt in dobro obiskan tudi s strani obiskovalcev.

foto: arhiv Zavod Socio

Mateja Zidanšek

SVETOVNI DAN BREZDOMSTVA V PODRAVSKI REGIJI - MARIBOR

Podravska regija in prvenstveno Maribor sta se odzvala na svetovni dan brezdomstva (SDB) na način (premo sorazmerno), kot temu pritiče, ko je govora o statistični regiji v Slovenji, ki je (ena od) najbolj prizadetih vsled krize, ki se razprostira po večini evropskih držav in najbolj odzvanja prav tam, kjer vlada slaba gospodarska situacija in v družbenem prostoru posledično izrazito slabo ter duhomorno stanje.

Tako smo SDB začeli že takoj zjutraj, in sicer v oddaji RTV Slo, Dobro jutro in na nek način oznanili in predstavili potek obeležitve tega dneva tako v slovenskem ter predvsem v lokalnem podravskem, mariborskem okolju.

Formalno smo kot vsa slovenska zavetišča sprejemališča in DC »začeli 10 čez 10-to« z dnevom odprtih vrat, ki je prikaz realnega življenja in vsakdana brezdomcev, in je potekal pri nas prvič od leta 1998. Bili smo prav prijetno presenečeni nad odzivom, tako medijskim kot tudi od ljudi, ki so si prišli pogledat naše sprejemališče in zavetišče odprtega tipa. Ob 11.30 smo nadaljevali z okroglo mizo (ter zakorakali na strokovno stran) na temo *Brezdomci v Mariboru*, ob udeležbi v. d. direktorice CSD MB, vodje zavetišča CSD, sekretarja OZRK MB, zdravnice iz Karitasove ambulante za nezavarovane osebe (MB), predstavnice Mestne občine Maribor, generalnega tajnika Karitas in spodaj podpisanega, ki je moderiral okroglo mizo.

foto: Vilko Žižek

foto: Sašo Madarič

Ob 13.00 smo segli na kulturni nivo ter začeli z literarnim branjem v Univerzitetni knjižnici Maribor, kjer so se brezdomcem pridružili študenti in zaposleni v knjižnici. S simbolično gesto smo ob 17.00 povezali levi in desni breg Drave z živo verigo (ljudi), kjer so ob uporabnikih našega sprejemališča in zavetišča sodelovali še uporabniki Zavetišča CSD MB in humanitarnega društva Humanitarček. Ob 18.00 smo družabno, kot se za nas Štajerce spodobi, zaključili SDB, skupaj z vsemi udeleženci žive verige, še s kostanjevim piknikom in razrezom torte ter posedeli v *Homeless cornerju* in *Bicikl cornerju*, ki se nahajata v našem sprejemališču.

In tako, kot smo prvi začeli, smo tudi zadnji zaključili. V nedeljo, 12. 10. smo za finale skupaj s kolegi iz Hrvaške (Zavetišče RK V. Kosnica) otekli Zagrebški maraton ter na ta način povezali slovenske in hrvaške brezdomce. S simbolično gesto mednarodnega značaja smo zaključili aktivnosti ob svetovnem dnevu brezdomstva.

Boštjan Cvetič

ZAJTRK Z BREZDOMCI V SLOVENJGRAŠKEM ZAVETIŠČU ZA BREZDOMCE

Svetovni dan brezdomstva smo obeležili tudi v Zavetišču za brezdomce v Slovenj Gradcu, kjer smo na široko odprli vrata vsem, ki jih zanima tovrstna problematika. Osrednji dogodek se je pričel ob 10.10, ko smo organizirali »Zajtrk z brezdomci«, kot vabljeni gostje pa so se zajtrka udeležili župan Mestne občine Slovenj Gradec, v. d. direktorja občinske uprave Mestne občine Slovenj Gradec ter direktor Javnega zavoda Spotur Slovenj Gradec. Dogodek je bil odlična priložnost za to, da so se predstavniki lokalne skupnosti bolje seznanili z delovanjem našega zavetišča za brezdomce in z aktivnostmi v njem, pomemben pa je bil tudi njihov neposreden stik z uporabniki samimi. S tem smo naredili korak naprej k

detabuizaciji problematike brezdomstva v občini, pa tudi v širši Koroški regiji: goste smo namreč seznanili s tekočo problematiko v zavetišču samem, pri čemer smo dobili tudi nekaj oprijemljivejših odgovorov in obljub glede tega, kaj si od našega programa lahko obetamo v prihodnje. Korak, ki smo ga naredili s pričujočim dogodkom, je morda res majhen, ampak ravno majhni koraki po navadi vodijo k velikim ciljem. Glede na to, da v celotni Koroški regiji trenutno obstaja vsaj 15 brezdomnih oseb, od katerih jih je 7 nastanjenih v Zavetišču za brezdomce v Slovenj Gradcu, potreba po ustanovitvi regijskega zavetišča za brezdomce definitivno še vedno obstaja. Prostori za širitev zavetišča po besedah župana

foto: arhiv Zavetišče Slovenj Gradec

menda so, vse pa je odvisno od sprejetja Regijskega razvojnega programa, ki širitev zavetišča na področje celotne Koroške regije postavlja na prioritarno mesto.

Mateja Tajnšek, vodja Zavetišča za brezdomce v Slovenj Gradcu

OBELEŽITEV SVETOVNEGA DNEVA BREZDOMSTVA V JUŽNO PRIMORSKO-KRAŠKI REGIJI

Prvič smo v Sloveniji obeležili ta pomemben dan v okviru velike mreže vseh izvajalcev na tem področju – ob 10. uri in 10 minut so se zvrstili dogodki:

- V **Piranu** je program celovite skrbi za brezdomne Kažun v občinski zgradbi organiziral predavanje za dijakke, pred samo stavbo pa stojnico s promocijskim in info gradivom.

- V **Kopru** je Dnevni center DBI organiziral stojnico, kjer je bilo občanom in mimoidočim dostopno naslednje; informativno gradivo, letaki z opisom njihovega dela, promocijski časopis Kralji ulice (brezplačno), pogovor z uporabnikom in uporabnico in seveda tudi prigrizek in osvežilni napitek. Prvič so ponudili izdelke »od človeka do človeka«, rezultat socialnega podjetništva. Stojnico je centru odstopilo podjetje Komunala, priboljške pa »Najboljši sosed«. Obisk stojnice je bil res dober.

- V **Bertokih** je bilo prav tako pestro, saj so organizirali dan odprtih vrat DC, prikaz dejavnosti in delavnic, kuhali so, ter organizirali prav zanimivo stojnico na koprski tržnici, ki ni bila tista klasična, pač pa izdelek delavnice – kartonska hiška. Vodja je uspešno podal izjavo za Radio Capris.

- V **Ilirski Bistrici** so zavetišče za brezdomne Pod Drago predstavili s promocijsko stojnico v neposredni bližini trgovskega centra Mikoza ter Mladinskega kluba Ilirska Bistrica (MKNŽ). Mimoidočim so predstavili delovanje zavetišča, jim ponudili zloženke ter jim podali kar nekaj informacij o življenju v zavetišču. Mimoidoči so se z zanimanjem ustavili ob stojnici, prelistali dnevnik dejavnosti zavetišča v letu 2014 ter poskusili doma narejene piškote, ki so jih stanovalci zavetišča spekli v sodelovanju z društvom Vezi iz Ilirske Bistrice. Prav

foto: arhiv CSD Sežana

tako so zloženke zavetišča razdelili po različnih institucijah v mestu.

- Na **Sežanskem** so organizirali Okroglo mizo pravokotne oblike, kjer so po nagovoru direktorice CSD predstavili programa »Pomoč brezdomnim in ostalim rizičnim skupinam« ter piranski Kažun, ki nosi polno ime »Program celovite skrbi za brezdomne v občini Piran«. Ena izmed točk je bila namenjena ambulantni Pro bono Koper. Odprti del okrogle mize pa je potekal v razpravi o problematiki brezdomstva s poudarkom na lokalnem okolju in v sodelovanju med akterji na tem področju ter iskanju novih rešitev.

Biba

SKUPNA OBELEŽITEV DNEVA BREZDOMSTVA V NOVI GORICI 10. 10. 2014

V Novi Gorici smo se tri organizacije, ki delamo tudi na področju brezdomstva (Center za socialno delo Nova Gorica, Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote in ŠENT, Dnevni center za uporabnike prepovedanih drog), pridružile akciji slovenske mreže organizacij za delo z brezdomnimi osebami, s čimer aktivno obeležujemo svetovni dan brezdomstva 2014.

V ta namen smo 10. 10. 2014 ob 10.10 pod arkadami Mestne občine Nova Gorica postavili skupno simbolično stojnico in na ta način opozorili širšo javnost na vedno večjo stisko ljudi.

S tem simbolnim dejanjem smo želeli širšo javnost opozoriti na vedno večjo stisko med prebivalstvom, na katero opozarjajo tudi ostale humanitarne organizacije, ki delujejo na Goriškem.

Sporočilo letošnje skupne akcije se je glasilo: Skupaj gradimo dom. V ta namen smo želeli pomesti s predsodki, ki se dotikajo brezdomnih in brezdomstva. Spregovorili smo o realnih stiskah, pa tudi o realnih podvigih in tem, kaj vse zmoremo skupaj. Javnost smo povabili, da skupaj z nami zmeče predsodke, ki največkrat krožijo na temo brezdomstva in odvisnosti, v koš, saj so ravno neutemeljena stališča tista, ki obrobim

skupinam prebivalstva predstavljajo dodatno oviro pri konstruktivnih korakih, ki bi bili osnova za »dober dom«.

Center za socialno delo, Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote in ŠENT, Dnevni center za uporabnike prepovedanih drog skupaj nudimo pomoč brezdomnim ljudem in na različne načine odgovarjamo na njihovo stisko.

Ugotavljamo, da pomagamo 81 brezdomnim osebam. Pri tem bi radi opozorili še na to, da dejanskega števila brezdomnih na Goriškem ne poznamo in zato je »p riti v stik« tako

pomembna funkcija vsake socialnovarstvene storitve.

To je bil naš prvi skupni korak. Želimo si, da bi kmalu s skupnimi močmi uspeli organizirati nastanitvene programe za brezdomne v Novi Gorici.

Poročilo pripravili: Matej Vončina in Rajko Povšič (CSD Nova Gorica), Andreja Ličen (DPVZD) in Meta Rutar (ŠENT)

foto: arhiv Nova Gorica

SVETOVNI DAN BREZDOMSTVA OBELEŽILI TUDI V NOVEM MESTU

Svetovni dan brezdomstva smo letos prvič aktivno obeležili tudi v Sloveniji in sicer v okviru Društva brezdomni – do ključa, kamor je vključeno tudi naše območno združenje. Glavni namen združevanja organizacij v omenjeno društvo je izmenjava izkušenj, prenos dobrih praks, opolnomočenje in razvoj nevladnih organizacij ter izvajalcev, ki delujejo na področju brezdomstva v Sloveniji. V Sloveniji po trenutnih podatkih beležimo 2569 brezdomnih ljudi, od tega v naši regiji 134. Brezdomci in socialno izključeni lahko pri nas v dnevnem centru dobijo topli obrok, v javni

foto: arhiv OZ RK Novo Mesto

foto: arhiv OZ RK Novo Mesto

kopalnici pa lahko poskrbijo za osebno higieno in operejo svoja oblačila.

V petek, 10.10.2014 ob 10.10 so naši uporabniki posadili drevo, ki kot simbol življenja ponazarja prijateljstvo in povezovanje. Ob 11.45 uri pa smo se prostovoljci in zaposleni skupaj z uporabniki zbrali v Razdelilnici hrane in se družili ob skupnem kosilu.

Skupaj z našimi uporabniki smo prijetno obeležili svetovni dan brezdomstva in se dogovorili, da bo ta dogodek postal tradicionalen.

Predsednica, mag. Mojca Špec Potočar

SVETOVNI DAN BREZDOMSTVA V GORENJSKI REGIJI

foto: arhiv Zavetišče Kranj

Tudi iz Gorenjske regije z veseljem sporočamo, da smo realizirali prav vse načrtovane aktivnosti ob svetovnem dnevu brezdomstva, še prav posebej pa smo se fokusirali na aktivnosti, povezane z dnevom odprtih vrat, torej časovnica na 10.10 minut, ko smo novinarjem iz medijskih hiš in gostom ter vsem ostalim povabljenim predstavili tako statistične podatke, ki so vezani tako na našo regijo in tudi na celoten slovenski prostor, kot tudi programske značilnosti našega zavetišča.

Odziv na vabilo na dan odprtih vrat je bil nepričakovano velik, poleg sodelavcev iz programov in lokalne politike so nas prav zares presenetili novinarji iz različnih medijskih hiš, saj so v naši, torej družbi brezdomcev našega zavetišča ostali vse do poldneva in nas zasipali s kopico vprašanj, tako da je bila to res priložnost, da smo za vedno strli kakšen oreh ali dva, povezan(a) s tabuji in stigmami, ki se občasno, a skorajda ciklično pojavljajo, kot jara kača. Tudi zavedanje medijev je v teh letih napredovalo v smislu, da znajo primerneje

ovrednotiti trenutno brezdomsko situacijo in je ne vidijo samo »na ozko«, ampak dovolj široko in pluralno, kar je tudi znak in odsev, da je brezdomstvo, če si priznamo ali ne, stalnica našega družbenega življenja.

Gostom, ki so prišli v zavetišče, smo tako med drugim pripravili tudi zakusko iz sestavin iz projekta »viškov hrane« (foto), na kulturno-simboličnem področju pa smo se udeleževali na način, da smo napisali nekaj sloganov po mestnih klopcih.

Za konec se vračam k prej omenjeni statistiki, v našem zavetišču imamo tako več kot sto dvajset žlic, vsaka pa predstavlja posameznega uporabnika, ki je v zadnjih šestih letih prebival ali prespal v našem zavetišču.

Bodi dovolj z gorenjskega konca, Romina Purič

foto: arhiv Zavetišče Kranj

Zgodbe o kolesih:

NA NOGOMETNEM IGRIŠČU Z MADŽARSKO GOVOREČIMI SLOVAŠKIMI DEČKI

020
KRALJI
ULICE

V času evropskega nogometnega pokala niti v kolesarskem članku ne morem izpustiti tega popularnega športa. Naneslo je, da smo prvi večer na Slovaškem prespali na nogometnem igrišču. S precej več miru kot tisto noč ob gozdu, ko nas je sredi počitka zmotil nejevoljni lovec.

Po prevoženih nekaj več kot 80 km smo namreč zagledali lepo urejeno nogometno igrišče z nadstreškom ob strani. V trenutku smo se zedinjeni odločili končati za tisti dan.

Po igrišču so se za žogo podili vaški pobje in čeprav smo bili na Slovaškem, je bilo še zmeraj slišati madžarščino. Eden izmed fantov je prišel do Lare in jo v slovaščini vprašal, če pride z njimi igrati nogomet. Če je mama ne bi prepričala, se jim zagotovo ne bi pridružila, saj ji je bilo preveč nerodno. A za razliko od naju z Mirko ji energije vsekakor ni primanjkovalo. Kot bi bila povsem sveža, se je zapodila za žogo, njena mama pa je zavzela trenerski stolček. Fantje so bili nad novo soigralko navdušeni!

Kasneje smo s starši enega izmed dečkov klepetali o svoji poti in izkoristil sem priložnost ter se pozanimal glede ceste čez zaprto območje na severu Slovaške. Gospod se je spomnil prijatelja, ki živi na tistem koncu, in obljubil, da ga pokliče ter nam kasneje pride sporočiti, kako je s to cesto. Res se je vrnil z odlično novico, da tisto območje lahko prečimo. S seboj pa je prinesel še tri kuhane koruze in nekaj domačih paradižnikov ter paprik. Glede na to, da smo letos zasadili svoj prvi pridelek in smo najbolj pogrešali domačo zelenjavo, smo bili priboljška izredno veseli.

Na kolesarskem potepanju smo se torej naučili poiskati primeren prostor za prenočevanje. A pomembnejša od tega je oskrba s pitno vodo. Brez vode, še posebej na vroč poletni dan, ni možno kolesariti. Sam sem navajen vodo točiti ob vsaki priložnosti. Naučil sem se, da nikoli ne smem zanemariti nobenega vira, četudi mi tisti trenutek vode še ne manjka. Upal bi si trditi, da je bil Mirki največji izziv prositi za vodo. Vse bi naredila, da bi jo dobila na pokopališču ali iz javne pipe, kjer ni treba nikogar gnjaviti. Izogibala se je barov in bifejev, češ da tam vodo

prodajajo. No, jaz teh zadržkov nimam več, na nek nedeljski večer sem na Češkem prosil za vodo celo v trgovini, kjer jo sicer prodajajo v plastenkah. Trgovka mi jo je natočila, ne da bi me čudno pogledala. Naredili smo jim tudi nekaj prometa, saj je belo grozdje enostavno preveč bodlo v oči. In ko že kupuješ, mimogrede opaziš še škatlo jajc pa klobase. Moram dodati da grozdje ni samo izgledalo lepo, v resnici je bilo odlično!

V slovaški vasi Senica smo med iskanjem vode pri cerkvi razočarani ugotovili, da iz pipe ne priteče niti kapljica. Iskali smo kak drug vir, ko se je tik pred nami ustavil Daniel. S kolesom se je pripeljal z drugega konca vasi in si ravno odpiral dvoriščna vrata. Mirka se je z nekaj moje vzpodbude prvič opogumila ter vprašala za vodo. S svežo vodo in pozitivno izkušnjo smo nadaljevali pot.

foto: osebni arhiv

Na Češkem je nastopil celo dan, ko je Mirka stopila v še ne odprt hotel ter prosila za vodo, premagala je torej dve oviri. Storila je nekaj, česar nikoli ne bi. In ravno v primerih, ko prosiš tujca za kaj – pa naj bo to voda ali pomoč pri navigaciji – dejansko spoznaš, da so ljudje prijazni, in se po navadi zapleteš tudi v daljši pogovor ter s tem pridobiš nov spomin.

Po mojem mnenju so ravno stiki z lokalnimi ljudmi bistvo kolesarskega potovanja. Pa tudi povezanost z okoljem, v katerem se nahajaš, opazovanje narave, po kateri kolesariš. Vsekakor je lepo videti lepo arhitekturo, ampak pravo doživetje je vsekakor kombinacija vsega. Najbolj se je mudilo Lari, ker si je želela čim prej priti k babici. Tako na trenutke ni želela niti počitka ali ogleda kakšnega mesta. Preprosto je želela naprej proti cilju. Tako smo včasih celo malce preveč hiteli. Nekajkrat nas je preganjalo tudi vreme, a kot sem že omenil, smo zmeraj

foto: osebni arhiv

imeli srečo in smo zgolj od daleč opazovali nevihtne oblake.

Kolesarili smo devet dni in premagali razdaljo 704 km. Spoznali smo tako kolesarjenje po neskončnih ravninah kot hribovit teren. Vsem je bolj všeč slednji, čeprav na klancih pogosto obžaluješ, da nisi raje na ravnini. Zanimiva izkušnja je bilo spati v troje v šotoru za 2 osebi in pol. Še posebej, ko sem si sezul nogavice :-). Mirki je bilo najbolj všeč, da je veliko časa preživela s svojo 11-letnico. Na tandemu Hase Pino sta bili ves čas potovanja ena ob drugi. Dejansko nikoli ne preživita toliko časa res skupaj. Lara o tej naši kolesarski avanturi ni znala podati nekega mnenja. Zano je bilo vse to zgolj pot do babice in ni vedela povedati niti, ali bi raje šla do nje z avtom ali s kolesom. Menda ni razlike. Ko smo v Špiljah sestopili z vlaka in sem omenil, da bom prodal kolo ter prikolico, me je vprašala: »Kako bomo pa šli še kdaj kolesarit?« Menim, da mi je s tem vprašanjem dala odgovor, ki ga prej nisem dobil. Upam, da sem ji s kratko dogodivščino odprl nekoliko drugačen pogled na svet. To je verjetno največje darilo, ki ji ga lahko podarim. Mirka je najintenzivneje odreagirala na Češkem, ko smo na stranski ulici zagledali večjo skupino vaščanov v narodnih nošah. Ni mogla odvrniti pogleda od prekrasnih oblačil in čeprav se je Lara upirala, smo stopili do njih ter posneli nekaj fotografij. Mirko je pripetljaj odnesel nazaj v otroška leta, ko je tudi sama plesala v folklorni skupini.

Obe puncici sta na kratki kolesarski avanturi doživeli svojih 5 minut. Mirka narodne noše, preživljanje časa s hčerko in podarjeno domačo zelenjavo. Lara igranje nogometa z madžarskimi in slovaškimi dečki, plezanje na bale sena ter moje dišeče noge. Mene pa je najbolj prevzelo ravno naključje z madžarskim pokopališčem. In seveda prijetna družba na poti.

Peter Osterveršnik

foto: osebni arhiv

Sol in Koper:

SVEČE. ROŽE. JEZA.

biba.koper@gmail.com

Čas hitro teče. Če vprašate mene, teče vedno hitreje. Že ko sem bila mlajša, se spominjam, da mi je mama rekla, naj se mi nikar ne mudi odrasti, saj se mi bo menda čas vlekel vse do polnoletnosti. Ko pa bom enkrat stara dvajset, bo dobil neko novo dimenzijo in se bom kar naenkrat zbudila ter ugotovila, da jih štejem trideset. O, mati ... Danes sem se prebudila in se zalotila, da sem dejansko naenkrat stara fino čez štirideset. Tudi sama skušam na svoja otroka prenesti to filozofijo, jima dopovedati, naj uživata v mladosti, naj jo zajemata z velikansko žlico, naj potujeta, raziskujeta svet okoli sebe in spoznavata čim več novih ljudi. Obenem jima ves čas »težim«, da je izobrazba vsemu navkljub na prvem mestu. Kako najti zlato sredino? Kako določiti pravičen razpored zabave, življenja ter izobraževanja? Med brezdomnimi sem spoznala največ oseb, ki so brez izobrazbe na papirju, pa vendar bi se po intelektu in splošni razgledanosti brez težav kosali s prenekaterim izobražencem. In največkrat bi ga tudi premagali, če se tako izrazim. V vrvežu življenja je vsaj en dan takšen, ko se vsi kolektivno zavedamo tiste druge strani, torej konca.

Prvi november je datum, ko se ukvarjamo s smrtjo in minljivostjo, razmišljamo o vseh nam dragih osebah, ki so nas zapustile. Ne maram prvega novembra. Pa ne zato, ker je označen kot dan mrtvih. S smrtjo nikdar nisem imela težav. Ta tema me ni plašila in tudi strahu pred smrtjo samo ne čutim.

Zagotovo se bojim trpljenja, smrti pa nikakor. Vedno sem jo jemala kot del življenja. Seveda je veliko bolj boleča in nesmiselna, ko umre nekdo, za katerega se nam zdi, da še ni nastopil njegov ali njen čas.

Najtežje je sprejeti smrt, ko umre otrok, mladostnik. Ne zdi se naravno, da starši pokopljejo svojega otroka. Poznam kar nekaj ljudi, ki so to tragedijo doživeli. Težko je vsem vpletenim.

V takih trenutkih je težko biti prijatelj osebe, ki žaluje. Kaj reči? Kaj storiti? Klicati? Iti na obisk? Jo pustiti, da sama v miru predeluje svoje občutke in bolečino? Prvega novembra ne maram iz preprostega razloga, ker je že davno izgubil vsakršen pomen. Sploh pa, ali res potrebujemo določen datum, ko nekoga izgubimo, da se ga spomnimo, mu na

grob odnesemo šopek in svečko? Prvega novembra nisem odšla na pokopališče že vrsto let. Tudi tokrat nimam tega namena. Po navadi se tja odpravim dan prej ali kasneje in prižgem svečo nekje v bližini za vse tiste, katerim skoraj zagotovo nihče ne nosi svečk. To je moj obred. Takrat ob svečki postojim kar nekaj časa in razmišljam o uporabnikih našega dnevnega centra in tistih, ki vanj niso nikdar vstopili, a so bili v podobni situaciji – pozabljeni od sveta. Podobno naredimo tudi v samem dnevnem centru. Kupimo tri sveče, na katere vsak napiše imena tistih, ki se jih spominja, in se tako brez nepotrebne pompe na svoj način poklonimo času, ki so ga nekoč napolnjevali pokojni.

Ni novost, da se pri delu z brezdomnimi velikokrat srečujemo tudi s smrtjo. Žal je ta, vsaj po mojih izkušnjah, največkrat popolnoma nepotrebna in bi se jo skoraj vsakič dalo preprečiti. Velika večina brezdomnih namreč umre neposredno ali posredno zaradi brezdomnosti. In to je dejstvo. Pika. Da živim v svetu, ki pasivno dovoljuje, da v današnji dobi nekdo umre zaradi podhladitve, se mi zdi barbarsko. Za nami so lokalne volitve in mirno lahko rečem, da je v vsem pompu in obljubah bilo najmanj takšnih, ki bi zadevale stanovanjske rešitve za brezdomne osebe. Zagotovo obstaja tisoče družin, ki živijo v slabih pogojih in bi nujno potrebovale boljše življenjske pogoje, malokdo pa pomisli na vse tiste, ki nimajo nikakršnih življenjskih oziroma stanovanjskih pogojev. Že ko je na naših tleh zaradi posledic brezdomnosti umrla prva oseba, bi se morali za trenutek ustaviti in poiskati nekakšne rešitve, da do tega ne bi več prišlo. Je pri vseh zapuščenih stavbah, ki jih imamo po celi državi, res tako neizvedljivo najti v vsakem mestu eno, kamor bi se lahko brezdomni zatekli? Kako se nam lahko zdi prav ali celo nemoteče, da ljudje umrejo samo zato, ker niso spali v zavetju, pod streho, pokriti s toplo odejo? Sem velika ljubiteljica živali, zato nočem, da bi bil sledeči stavek razumljen narobe, ampak dejansko drži, da veliko raje in hitreje poskrbimo za zapuščene mačke in pse. Kaj pa zapuščeni ljudje? Prvič sem se z delom z brezdomnimi srečala v letu 2001 in nisem ena tistih, ki bi samo jamrala. Lahko celo rečem, da se je na tem področju ogromno

foto: Monika Buhanič - Biba

premahnilo, pa vendar ... dokler ne rešimo osnove, naše delo ne bo imelo prav velikega smisla in pravega učinka. Po vseh teh letih lahko prvič in z gotovostjo rečem, da sem pričela dvomiti v svoje delo in svoje poslanstvo. Kakšen smisel ima dajanje obliža na isto rano znova in znova, če ne obstaja namen operativne odstranitve bolečega dela? Prav pred kratkim je bil eden izmed uporabnikov v bolnišnici zaradi težav z zdravjem in je od zdravnika prejel napotke, za katere je ta dobro vedel, da jih pacient niti slučajno ne bo zmožl upoštevati. Redna prehrana, od tega vsaj dva topla obroka. Ležanje in veliko počitka. Redno jemanje predpisanih zdravil. Kako je možno, da smo postali ob tuji nesreči tako neobčutljivi? Kdaj bomo udarili po mizi in zahtevali konkretne in trajne rešitve? Kdaj bomo spregledali, da niso vsi brezdomni enaki in da nekateri potrebujejo zgolj streho nad glavo in ne organiziranih prenočevalnic oziroma zavetišč?

Smrt kot taka je vseprisotna in mogoče ne bi bilo nič narobe, če bi tudi sami kdaj prižgali svečko »neznanim herojem«. To so zame ljudje, ki si upajo živeti in preživeti na cesti. Mogoče bi poskušali kaj postoriti v svoji lokalni skupnosti in bili v pomoč vsem, ki svoje dni prebijejo na ulici? Vsi, ki imajo v mislih obrabljene puhlice, češ naj si najde službo, naj gre delat, zakaj pa pije in podobno, pa naj vedo, da je razkorak med običajnim življenjem in tistim, ki ga živijo brezdomni, tako minimalen in tako nenaden, da lahko prizadene kogar koli med nami. V vsakem trenutku življenja. V upanju na ne preveč mrzel november,

Vaša Biba

KRALJ O'TONE PRVI

Bil je slovenski ambasador evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti leta 2010, a je že leto pozneje postal stanovalec DOSOR-ja, Doma starejših občanov Radenci. Pred tem je bival pod mostom čez Mali graben v Ljubljani, živel v kamp prikolici v Notranjih Goricah, bil stanovalec doma za brezdomce v Ljubljani ter živel v najemniškem stanovanju v okviru nastanitvene podpore Kraljev ulice na Kodeljevem.

Kralj O'Tone Prvi, ki ima »na plečih« okroglih sedem desetletij, se je okrog svojega Abrahama odločil za kolesarsko popotovanje po Evropi ter v skoraj petih letih pritiskal kolesarska pedala na razdalji preko 200 tisoč kilometrov po vseh državah naše stare celine. Spoznal je raznolikosti v življenju prebivalcev teh dežel, spoznal mnogo prijateljev, marsikje pa opravljal tudi zanimiva dela (obiral pomaranče in jabolka, igral orglice, kitaro, vozil potniško barko in še kaj). Ker smo že imeli priložnost omeniti njegovo bivanje pod mostom čez Mali graben v Ljubljani, moramo vsekakor zapisati tudi na moč podobno bivanje v Parizu, ki se je odvijalo pod mostom Sveti Martin. Tam je namreč do bistva oziroma do poslednjega vlakna spoznal »Les clochards« oziroma tamkajšnje klošarje, ki jih naš slovar slovenskega jezika poimenuje kot brezdomce oziroma potepuhe. Tudi sam se je odločil za tovrstno nadaljevanje svoje življenjske poti in bil tudi med ustanovitelji Kraljev ulice v Sloveniji. Zato še vedno pravi: »Klošar je eno, trobentač (torej pijanec) je drugo, spet tretje pa so špikarji (narkomani).« On prisega, da je KLOŠAR v pravem pomenu besede.

Po prvih izdajah časopisa Kralji ulice je junija 2005 tudi sam pričel s poulično prodajo tega medija. Tako je pravzaprav na ulici spoznal številne dobre ljudi, ki so mu omogočili boljše premagovanje vsakdanjih težav. Matic Munc z Gorenjske mu je podaril kamp prikolico, podpredsednica Kolinske Droga Milena Štular ga je oskrbela z računalnikom, pevka Anika Horvat mu je omogočila operacijo sive mreže obeh oči ... O vseh teh njegovih prigodah smo lahko prebrali sestavke v številnih revijah.

foto: Filip Matko

V okviru posebnega programa »Individualna in celovita nastanitvena podpora brezdomnim Mestne občine Ljubljana« pa je sedaj že tretje leto v Radencih. Prepričan je, da je v DOSOR-ju resda bolj preskrbljen, a obenem manj svoboden. Iz doma ima sicer res prost izhod, a se sprašuje, kam naj se napoti. V Radencih ni ne kina ne gledališča, prav tako ne razstaviščnih prostorov ali knjižnic ... V Zdravilišču Radenci se sicer odvijajo nekatere kulturne prireditve, a žal nima denarja za vstopnino. V Ljubljani je imel prijatelje in znance, v bližini svojo nekdanjo gimnazijo Ledina ... In vsi ti so mu omogočili kulturne dobrine, vse to, kar mu v Radencih manjka. Vseeno pa najde pohvalne besede za kvalitetno hrano v DOSOR-ju, za kuharja Marka in gospodinjo Silvijo, Suzano in Majdo ter negovalca Iztoka. S slednjimi se lahko tudi pošali velikokrat se skupaj nasmejijo. Zanj še vedno velja, kar rad poudari: »Z življenjem sem vse poravnal, nikomur nisem nič dolžan! Sem TITANIK! Oba sva lepa, razkošna, bogata, dolga ... in na dnu!« Kralj O'Tone Prvi, ostani še naprej tak!!!

Filip Matko

ZGODBA O ..., 16. DEL

Torej, Italija je bila okupirana s centri Skupnosti Srečanje. Vse več mladih in malo manj mladih je vstopalo v komuno. To je bilo pač nekaj novega – kot nekakšna avantura. Toda don Pierino je, nemiren kot je bil, iskal nove izzive. Prav res, kajti centri med seboj niso bili ravno povezani in Italija spet ni tako majhna država, da bi se centri lahko med seboj obiskovali in si izmenjavali izkušnje o svojem življenju in napredku v komuni. Nekaj je bilo treba narediti v tej smeri.

Ideja je sledila ideji in prišel je do rešitve. Če se že v živo ne morejo srečati, pa naj jih povezuje časopis. Tako je leta 1984 začela izhajati revija *Il Cammino* (potovanje). Na nek način bi jo lahko primerjali z našo revijo *Kralji ulice*. Bila je polna zgodb mladih iz komun, nasvetov za življenje v komuni in po komuni ipd.

Vendar to za don Pierina ni bilo dovolj. Leta 1992 je začel izhajati še vestnik *Esser C.I.*, v katerem so centre obveščali o dogodkih, ki so bili na tekočem traku (napovedi raznih srečanj). S pomočjo vestnika so mladi vedeli, kaj se trenutno dogaja in kaj se bo v komuni dogajalo v prihodnje. Izredno pozitivna poteza.

Ampak don Pierino gre še naprej. Leta 1994 začne sodelovati z radiom in TV *TeleUmbria Viva*. Skupnost Srečanje je okupirala tudi

medije in s tem še bolj širila svojo prepoznavnost med Italijani. Pa ne le med njimi. Droga ni bila problem le na apeninskem škornju, bila je povsod. Tudi v drugih državah. Na začetku se don Pierino s tem ni ukvarjal. Dovolj dela je imel že z utrjevanjem in uvedbo centrov po Italiji, ki so se množili kot gobe po dežju. Precej dela pa je imel tudi z množico, ki je začela trkati na vrata njegovih centrov.

Taubi

Tjaša Žurga Žabkar

STROKOVNA EKSURZIJA - VSESLOVENSKA BREZDOMSKA MREŽA

V okviru vseslovenske brezdomske mreže (slovenska mreža organizacij za delo z brezdomnimi osebami), ki je bila ustanovljena že davnega leta 2002, ter podredno ustanovljenega društva Brezdomni – do ključa smo skladno z letnim načrtom, ki smo si ga skupaj zadali za letošnje leto, v mesecu septembru izvedli strokovno ekskurzijo na Hrvaško ter v Bosno in Hercegovino. Po izvedbi 1. brezdomskega kongresa spomladi v Piranu ter Brezdomiade v Šalovcih v mesecu maju ter seveda rednih in izrednih srečanj brezdomske mreže je bil toponovno velik korak ter izziv tako logistično kot tudi za same strokovne izvajalce, ki delamo na področju brezdomstva, z dveh vidikov, in sicer, da na nek način dobimo uvid v delo drugih, nam sorodnih organizacij, ki pokrivajo ciljno populacijo v bivši skupni državi, ter da hkrati analiziramo, kje pravzaprav smo, celostno gledano na področju brezdomstva, primerljivo seveda glede na sosednje države.

Na pot se nas je tako odpravilo enaindvajset kolegov, v dveh kombijih in osebнем avtomobilu, zastopani od Gorice do Murske Sobote. Prvi obisk in postanek ter ogled je bil že takoj za slovensko-hrvaško mejo, kjer smo obiskali zavetišče za brezdomce, ki deluje v V. Kosnici, pod okriljem Rdečega križa (Gradsko društvo rdečeg križa Zagreb). Malček nas je morda že uvodoma presenetila sama velikost zavetišča, pa tudi zunanja urejenost površin ter celosten ambient. Kar se tiče infrastrukture, je velikost daleč nad ravni slovenskih zavetišč ali pa recimo tovrstnih normativom, s katerimi pač razpolagamo v Sloveniji. Zavetišče se tako nahaja v treh paviljonih (v dveh nadstropjih) v skupni izmeri skoraj

1500 m² (vsak paviljon 493,76 m²) ter s pripadajočimi površinami v skupni izmeri 4000 m². Skupaj imajo tako petinpetdeset sob, štiriindvajset sanitarij, štiriindvajset tuš kabin ter še tri, ki so posebej prilagojene invalidom. Prav tako so znotraj sklopa še sprejemnica, skladišče in pralnica. Kapaciteta samega zavetišča je okrog sto petdeset uporabnikov. Pogovor s stanovalci/ uporabniki ter direktorjem celotnega kompleksa ter njegovimi sodelavci je bil poučen in zanimiv. Sam sem bil najbolj navdušen nad delovno okupacijo uporabnikov, ki je, če primerjamo, na višjem nivoju in vsaj v kontekstu vidnega zelo programsko strukturirana. Celotni ogled je trajal nekaj ur, saj je dejansko res kaj videti in bi zadevo več kot priporočal, tudi širšemu spektru strokovnih delavcev iz področja socialnega varstva v Sloveniji. V poznih večernih urah smo pot zaključili v Doboj Istoku, kjer smo naslednji dan intenzivno nadaljevali na eni strani s teoretičnim delom, torej s prikazom delovanja institucije mednarodnega foruma solidarnosti EMMAUS, ter tudi z ogledom sprejemnega centra Duje. Sprejemni center je bil ustanovljen že leta 1999, od leta 2004 pa deluje kot center za pomoč in rehabilitacijo vsem kategorijam prebivalstva, ki so v stanju socialne ogroženosti. Gre za še večji kompleks, kjer lahko oskrbijo do petsto uporabnikov, v enajstih paviljonih, podporno pa je kar nekaj dodatnih paviljonov, ter sodobno košarkaško in nogometno igrišče, ki bi ga zavidala vsak prvoligaška ekipa. Znotraj programskega dela imajo tudi zdravniški tim, ki ga sestavljajo trije zdravniki, prav tako imajo laboratorij, stomatološko ambulanto in številna sanitetna vozila. Tokrat so me

foto: Boštjan Cvetič

posebej navdušile številne kreativne delavnice (šiviljska in delo z glino) ter delovna okupacija, ki je smiselno formulirana in izvedena glede na zmožnost posameznih uporabnikov. Posebnost je bil tudi ogled njihove lastne mlekarne, kjer za širši geografski okoliš izdelujejo sir (šest vrst) ter določene mlečne izdelke. Naslednje jutro smo pot nadaljevali proti Srebrenici, kjer smo si v Potočarih ogledali spominski center, na kraju, kjer je bil izvršen največji vojni zločin po drugi svetovni vojni v Evropi in kjer je bilo pobitih približno osem tisoč muslimanov. Ob tem se mi je še posebej vtisnil v spomin stavek cenjenega kolega Borisa Kosca, ki je v knjigo spominov zapisal »I jesmo li naučili što god od toga!«

Ogled smo nadaljevali nekaj kilometrov stran v Centru za otroke in mlade (EMMAUS), kjer dnevni center nudi organizirano vsebino in različne dejavnosti (edukativnega značaja). Prav tako imajo na voljo prenočišča (internatni sistem), kjer prebiva čez teden okrog trideset otrok, še petdeset pa jih zahaja v t. i. dnevni del. V prostorih Centra je šest novih stanovanjskih objektov ter pripadajoča jedilnica, in tam se prav tako izvaja mednarodni mladinski kamp – Franco Bettoli.

Polni vtisov smo se zvečer po zaključnem sestanku brezdomske mreže ter kratki evalvaciji, ki smo jo imeli v Banja Luki, odpravili proti domu ter ga srečno dočakali v ranih jutranjih urah, ko nas je »Suzi transport« varno pripeljal domov.

Boštjan Cvetič

foto: Boštjan Cvetič

foto: osebni arhiv

Gostujoči kolumnist:
Matic Munc

KAKO SMO VSI POSTALI PODJETNIKI

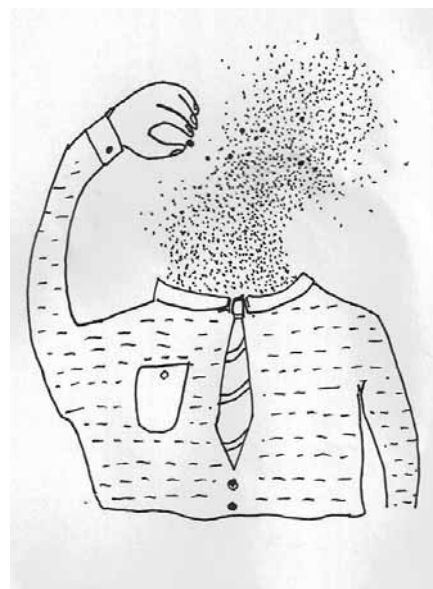
024
KRALJI
ULICE

Gledam tam čez cesto fanta v preveliki svetleči obleki za k birmi, okravatene s svilu in s sodobnim mobilnikom v roki. Vsekakor je podjetnik, ki to še ni, torej osebek, ki si to želi in zdaj okolici sporoča, da mu manjka samo še malo; mogoče podjetniška ideja, bogat tuji vlagatelj ali pa malo več okusa za obleke. Njemu nasproti pri semaforju stojim v starih kavbojkah in črni jopici s kapuco, ki sem jo za povrh dobil v dar kot promocijsko darilo. V roki imam smotko tobaka, ker je to ceneje kot industrijski čik – in seveda tudi bolj zdravo, kar je sicer mali paradoks, vendar nič ne de. V resnici sem podjetnik že skoraj 7 let. Nimam nič proti fantu tam čez; išče se in tipa za svojo identiteto. In na isti način, kot sem ponosen, da mi je zaenkrat uspelo obveslati vse skale bankrota, popolnoma napačnih in zablodelih idej ter obupa, se ta trenutek povsem upravičeno sprašujem, zakaj hudiča želim za časopis brezdomcev pisati o podjetništvu. Na koncu bo res najbolje, da dodam še nasvete za ureditev stanovanja ali hiše in si bom pridobil zveste bralce. Pravzaprav je zadeva enostavna. O podjetništvu imam popolnoma drugačno mnenje, kot ga s svojim klišejem izžareva tisti dečko pred zebro. Zelena zasveti. Gremo naprej.

Podjetnik ni nujno grabežljivi kapitalist, lastnik koncerna ali zlobni izkoriščevalec delavcev. Podjetniki postajamo počasi že skoraj vsi. Znanec nam pravi kruhoborci, sami samostojni in zapufani. Vendar imamo ideje. Mogoče ne vsi, mnogi pa. Ideje čakajo na uresničitev. In ideje niso vezane na količino denarja pod palcem, njihova izvedba kakopak je. Ideje imamo lahko vsi, izvede pa jih lahko samo podjetnik? Tole nekako ne bo dobro. Začnimo znova. Tudi nekdo, ki nima dovolj denarja, ima lahko čudovite ideje in mogoče obstaja pot, da jih tudi uresniči, čeprav je recimo – brezdomec. Ob tem se spomnim na trgovino Stara roba, nova raba, ki je nedvomno podjetniški projekt. Ja, kaj pa drugega, zagotovo ne načrt za uspešno recikliranje plastičnih kozarčkov. Ima vse elemente podjetja, čeprav ni povsem takšno. Alter trgovina? Mogoče. Vsaka uresničitev ideje, ki mogoče komu prinaša nekaj veselja in nekaj cekina v žep, ni nujno pokvarjena kapitalistična nakana. Dokler ne bo nekdo izumil življenja od zraka in svetlobe in bomo vsi živeli srečni do konca naših dni. Revija, ki

jo držite v rokah, ima uredništvo in resno uredniško politiko, drugače bi bil to naključni blokec spetih listov, ki jih je nekdo nekje pobral in zložil brez vsakršnega smisla. Država želi, da smo vsi podjetniki, zato glede te čudovite ideje ne bodimo tako čemerni. Izkoristimo jo v svoj prid in končno nekaj naredimo. Vsak zase. Samostojno ali v majhnih skupinah. Seveda v želji, da bi od tega vsaj spodobno živeli. S tem res ni nič narobe, pa naj bom naključni mimoidoči, brezdomec ali velekapitalist. Že Balašević nas je učil, da je princip isti, vse ostalo so zgolj nianse. Slišim vas, ko godrnjate, da je lahko takole pisati, od kje se pa vzame denar za takšne hece? Priznam, da ni enostavno. Tu in tam se najde kje kak dobri očka, ki svojima sinčku in hčerki postavi podjetje od temeljev, v njega zmeče nekaj kupčkov konvertibilnih in v trenutku, ko posel malo zaškripa in razvajenčka zajokata, da nimata za novega ferrarija, tatko to dokapitalizira z novim milijončkom in je spet mir v hiši. Tudi to se dogaja, vendar so to prejkone zgodbe za lahko noč. Vsaj za nas, ki smo kruhoborci. Mene navdušuje nekaj drugega.

Na internetu spremljam različne spletne kampanje za pridobivanje zagonskega denarja na zelo različnih spletnih platformah. Od povsem strogo kapitalističnih prebliskov do družbeno angažiranih akcij in samostojnih projektov trmastih posameznikov, ki svoje ideje nikakor ne želijo izpustiti iz rok. Zadnji rezultati povsem konkretnih ljudi s povsem konkretnimi akcijami, ki so na ta zbirateljski način dobili dovolj sredstev, me navdajajo z upanjem. *Crowdfunding* je izjemno zanimiv princip. In seveda, ja, vmes so mnogi, ki jim ni uspelo. Bodimo iskreni. Nikjer ni garancije, da bomo uspeli s tistim, kar se nam podi po glavi. Vsekakor pa tega ne bomo vedeli, če ne poskusimo. Te vrstice pišem z mislijo na malo Mišo, ki je pred dnevi praznovala tri leta, njena želja in želja staršev pa je zgolj to, da bi hodila. Skozi kampanjo *Help Miša walk* se je nabralo dovolj denarja za njene fizioterapije in ljudje po celem svetu so se izkazali. Bravo mi, lahko zapišem! Tudi solidarnost še ni vzela konca. Malo bom pokvaril tole vzdušje popolne idile. Vsakdan kruhoborca seveda niti pod razno ni natakanje medu in mleka v grlo ter trganje zrelega grozdja z bližnje trte. Ne glede na to, kaj počnemo, ali kaj nameravate

Damjan Majkić

početi, težave so. Poleg tega, da so ljudje večinsko v stiski že nekaj let in se jim to pozna, svoje zraven pristavi še naša birokratska in pohlepna Država. Če smo na nekaterih področjih odvečno papirologijo uspeli zmanjšati na razumno raven, pa je birokratska pošast ohranila svoje položaje na drugih. Ob vsem tem lahko samo globoko dihate, štejete do razumno visokega števila ali pa izgubite živce. V slednjem primeru to pomeni, da z glavo skozi zid seveda ne boste naredili luknje in boste ostali na tej strani zidu. Mirno in potrpežljivo. Glede pohlepnosti in pogoltnosti Države pa takole – velik aparat smo si naredili v zadnjih več kot 20 letih in za mnoge sisteme smo naučeni, da delujejo in delujejo v našo korist. Da nam pripadajo že samo zato, ker smo. No, vse to stane in zato moj kruhoborec vsak mesec zvesto odkrhne Cesarju tisto, kar je cesarjevega, drugače ga za rep lovi finančni policaj. Ah, zmotil sem se, pravilno se po novem napiše »odkrhe Cerarju, kar je Cerarjevega«. Kakor koli, ko na koncu veliki podjetnik prešteva v žepu denarce, ugotovi, da ima za hrano in stroške, uspešen mesec pa bo zalil z eno dvojno kavo. Vendar mu nečesa nihče ne more vzeti. Ko srka kavico, razmišlja o svobodi, da uresničuje svojo idejo in s svojimi rokami in možgani ustvarja svoj mali krogec realnosti. Tisti veliki zunanji ga tako ali tako skuša pogoltniti. In za ta občutek svobode je pripravljen plačati tudi malo višjo ceno.

foto: osebni arhiv

Pamflet:

IMAM SVOJE MNENJE,
PA SE Z NJIM NE STRINJAM

HUDIČEV REP

Živela je v Odesi, v mali sobici, kjer je sprejemala stranke – prostituturala se je. Bila je tam že približno 300 let. Računala je 500 rubljev, se oblekla seksi in včasih pri kakšni stranki vzela v roke bič. K njej so hodili partijski aparatčiki, direktorji KGB-ja, ki so se v bistvu ljubili sami s seboj, ker jih je čarala z nevidnim repom. Te stranke so ji dostikrat govorile, kako so uničile naravo, Sovjetsko zvezo in svet. Ti ljudje – opice brez repov, se vozijo na nafto in delajo vojne. Zakaj je živela 300 let? Ker je sesala človeško kri teh opic brez repov, ki so zajebali civilizacijo in cel svet in rinejo celo v vesolje.

Č. Clonsky

Tanja San in Anastasia Om:

KRALJICA IN KRALJICA

TANJA SAN

SKOZI OKNO BALINAJO SE TVOJE OBLINE.

VSA ŽAREČA TLA TE SPODBUJAJO K EKSHIBICIONIZMU.

POTUJEŠ Z ODPRTIM GOBCEM IN PETKAŠ K BOGOVOM.

POZABLJAŠ MOJ DIRENDAJ PREKLETI.

POZABLJAŠ MOJE SONČAVO HRIBOVJE.

POZABLJAŠ MOJ ČI SRŽ.

DOBRO JE TEMU TAKO.

IZ SPONKE ŽE RASTE TVOJE DREVO.

DIRENDAJE TI MAHAM V POZDRAV.

KONJEVITA,

KONJEVITA.

ANASTASIA OM

BLISKOVITO PETKAJO KOPITA BOŽJA.

POLNA LUNA BREZ SRAMU OBLINE RAZKAZUJE,

TLA ZEMELJSKA RAZSVETLJUJE.

ŽAREČA SLA POZABLJENEGA ČIJA GOBEC DIRENDAJA PREKLETEGA ODPIRA.

ZAJAMEM TE SLASTNO CELO.

SADOVE DREVEŠA ZAKLENJENEGA POJEM.

SPONKA SE ODPNE.

SRŽ ČIJA, NAG, BREZ SRAMU GRE NAPREJ.

PERVERZIJA NEIZMERNE LJUBEZNI REZGETAJOČE ZALIJE SONČEV HRIB.

Saraja

Kraljevi recenzor:

MLADI FILMSKI USTVARJALCI V SLOVENIJI

Večina nagrad na letošnjem Festivalu slovenskega filma (FSF) je šla v roke mlajši, še neuvpeljavljene generaciji filmarjev, nad čemer se je marsikdo zgražal in izražal pomisleke.

Vprašate se lahko, le kaj je s tem narobe. Načeloma nič, če je amaterski film kakovosten in primerljiv s tako imenovanim profesionalnim filmom, ki je financiran s strani Slovenskega filmskega centra. Razlika v ceni produkcije je navadno ogromna. Na eni strani delajo profesionalni ustvarjalci, ki živijo od tega, na drugi strani imamo amaterske navdušence in študente filmske umetnosti. Besedo amaterski uporabljam predvsem v kontekstu, da se avtorji s svojim ustvarjanjem, izdelovanjem filma ne preživljajo in po navadi ni njihova prva profesionalna dejavnost. Večinoma so to mladi, ki še študirajo ali so študij opustili, ljubitelji filma ali pa se kako drugače ukvarjajo s snemanjem, režijo, montažo, zvokom ... Problem nastane, ko zmešamo hruške in jabolka. In narobe je tudi, če primerjamo amaterski film, študentski film in profesionalni film, ki stane nekaj sto tisoč evrov. Najbolj se zaplete, če vse kategorije poskušamo postaviti na skupni imenovalec. Ali imamo tako odlične amaterje, da posnamejo film za nekaj deset tisoč evrov ali še manj in so primerljivi z visokoproračunskimi, ali imamo tako slabe profesionalce, da film ni nič boljši od amaterskega izdelka. Osebo mislim, da nič od tega. Proces nastajanja filma ni enostaven. Z malo denarja se težko ustvari dober, kakovosten in predvsem gledljiv film. Tudi to področje se z novo tehnologijo in novimi pristopi snemanja precej spreminja. Prav je, da se temu prilagodijo profesionalni filmarji in tudi, da amaterji dodobra izkoristijo vse možnosti za dober

izdelek. Če profesionalni in amaterski film pri ocenjevanju vključimo v iste kategorije, moramo objektivno upoštevati vse parametre v celoti s profesionalnega zornega kota. Študentski filmi so, po moje, spet kategorija zase. Nastajajo v času študija, ko so avtorji vključeni v proces izobraževanja pod vodstvom mentorja, ki jim svetuje in jih usmerja. Lahko še vedno govorimo o samostojnem avtorskem delu? Na festivalih se bi bilo vseeno dobro držati kategorij in ne mešati vsega povprek. Razvrednoti se profesionalno delo, nagrado vesna in še bolj se meglji strategija filmskega ustvarjanja v Sloveniji.

Prav je, da so amaterji in študenti drzni v svojem pristopu ustvarjanja kot tudi v distribuciji svojih izdelkov. Kino ni več edina možnost za doseg občinstva. Internet, telefoni, televizijske platforme odpirajo morje možnosti. Na ta način lahko dodobra pretresajo filmsko krajino in spodbujajo tudi profesionalne akterje k drugačnim pristopom dela in distribucije. Vedno več »amaterskih« izdelkov, seveda amaterskih v najboljšem pomenu besede, presega svoje okvirje. Napovednik prihajajočega filma *Vloga za Emo* in kratki film Oskarja Gazvode *Šeraj in vladaj* nakazujeta novo smer, ki se razvija tudi v Sloveniji. Internet postaja medij, kjer vsak lahko objavi praktično vse, kar si zaželi. In prav v tem mediju sem naletel na prej omenjeni film Oskarja Gazvode. Film je izdelek filmske delavnice, ki jo je vodil Rok Biček, eden izmed obetavnejših avtorjev nove generacije, ki se filma loteva drugače, sveže in bolj gledalcu dostopno. Prav kratki film *Šeraj in vladaj* nam dokaže, kako malo je treba, da zgodbo pretopimo v film. V filmu se na tehničnem nivoju kaže primanjkljaj profesionalne ekipe. A prav

foto: Vir internet

režija, igralci in scenarij so tisti, ki ga dvignejo iz povprečja. Predstavljajte si, da bi bil financiran s strani Slovenskega filmskega centra in posnet s profesionalno ekipo – izgledal bi lahko kot prvoosebni film, na katerega bi bili lahko ponosni, da je nastal pod okriljem državnega denarja. Vrnimo se nazaj na letošnji Festival slovenskega filma. Menim, da moramo dati mladim in nadobudnim več prostora za ustvarjanje, hkrati pa spoštovati profesionalne ekipe. Je film, ki je v kinu boljši od filma, objavljenega na portalu YouTube? O tem navadno presoja občinstvo. Festival slovenskega filma in Slovenski filmski center naj spremljata in upoštevata vse mlade avtorje, vseeno pa morata razdeliti kriterije ocenjevanja, podeljevanja nagrad in končno narediti sodobno strategijo nacionalnega filma, saj opažamo, da se nakazuje trend, ko amaterski ustvarjalci dosegajo profesionalce in jih v določenih segmentih že prehitevajo. Nacionalne strategije se morajo temu prilagoditi in na našem malem ozemlju negovati vse akterje. Internet nam odpira nove trge, nova občinstva, ki jih ima vsak sam doma na svojem računalniku, vsak ogled se zabeleži, vsaka prodana karta v kinu pa tudi.

Matjaž Brumen - Matt

THE DUBLINERS, GRAND HOTEL UNION, 11. 9. OB 20.00

Saj je vseeno, kako se imenujejo – skriti se ne morejo. To so oni – edini in neponovljivi. Koncert, kot ga znajo pripraviti le oni, ko si vmes vzamejo pavzo za čaj in piškote, ker so že stari (hahaha). Toda špil ... Kapo dol in na kolena. Za moj okus je bila unionska dvorana za njihov nastop neprimerna, da ne rečem, da je bila celo občutno premajhna. Ne le da bi napolnili Križanke, napolnili bi tudi halo Tivoli (kar jim je že uspelo). Dve uri špila teh starih prdcev, kjer bi zardevala celo mladina. Le od kod jim vsa ta energija? Od kod jim volja? OK! Eden izmed njih je

pošteno izjavil, češ da po petdesetih letih pa res ne morejo kar nehati. Jaz imam občutek, da sploh nikoli ne bodo nehali. Eden izmed njih umre in takoj ga nadomesti drugi in nadaljujejo kot kameleoni. Pred leti so imeli tako imenovani The last tour. Zdaj so se vrnili. Kolikokrat se bo to še ponovilo? Če vprašate mene, jaz bi šel vsako leto na njihov koncert. Njih se človek preprosto ne more naveličati. Ja, oni so legende.

Taubi

foto: arhiv organizatorja

ZVOKI KLASIKE NA LJUBLJANSKEM GRADU

Na Ljubljanskem gradu se to jesen odvija že tretja sezona koncertnega cikla *Zvoki klasike*. Stanovska dvorana Ljubljanskega gradu tokrat gosti že uveljavljene glasbenike, ki so si za svojo novo domovino izbrali našo deželo. Pozabili niso niti na mlade slovenske umetnike, ki se v našem prostoru šele uveljavljajo, vsi nastopajoči umetniki pa so dobitniki številnih prestižnih mednarodnih nagrad. Občinstvo je koncerte v elegantnem okolju lepo sprejelo in tako so postali v naši prestolnici nepogrešljivi.

Sredin večer, 17. septembra 2014, nam je postregel s pravo glasbeno poslastico. Na recitalu je nastopila Theresa Plut, sopranistka kanadsko-slovenskega rodu, spremljal pa jo je italijanski pianist Giacomo Battarino. Theresa Plut navdušuje s svojim izrazito kristalnim in visokim glasom ter odlično pevsko tehniko. Kanadska sopranistka slovenskih korenin je dobitnica številnih mednarodnih nagrad ter šolnin, sodelovala pa je tudi v produkciji operne umetnine *Jolanta* z Anno Netrebko.

Odkar se je pred nekaj leti ustalila v Sloveniji, je stalna gostja koncertnih odrov, kjer s svojim glasom in nastopom navdušuje kritike.

Italijanski pianist Giacomo Battarino je znan kot spremljevalec svetovnih pevske zvezd, ki s svojo eksplozivno osebnostjo takoj pritegne zanimanje poslušalcev.

Koncert se je pričel ob 19. uri v Stanovski dvorani, ki je bila polno zasedena. Obiskovalci so brez opaznejše zamude zasedli svoje sedeže in izklopili mobilne telefone. Ko so ugasnile luči, si lahko slišal vsak vzdihljaj, saj je bila v duhu kulturnega ozračja opazna odsotnost vsakršnega klepetanja in oglašanja elektronskih naprav. Ko sta glasbenika pričela z nastopom, sta takoj upravičila svoj mednarodni sloves. Kristalno čist in jasen glas sopranistke je povsem prevzel poslušalce, ki so svoje

foto: Tina Koren

navdušenje izkazali z dolgim in bučnim aplavzom. Nastop je obsegal več delov, v katerih je sopranistka v različnih jezikih izvajala skladbe svetovnih avtorjev. Nadarjena glasbenica je prisotne navdušila tudi s svojo elegantno in prefinjeno garderobo. Med odmorom se je preoblekla in v drugem delu programa zablestela v rožnati večerni toaleti, ki je lepo zaokrožila njeno elegantno pojavo. Ob koncu koncerta je občinstvo nastopajoča z glasnim in vztrajnim aplavzom pozivalo k ponovnemu prihodu na oder. Umetnika sta nam seveda z veseljem ustregla in nam naklonila še dodatno skladbo, preden smo se zadovoljni razkropili v svežo ljubljansko noč.

Tina Koren

VIKEND FESTIVAL FILMSKE GROZE, KINODVOR, 18. - 21. 9. 2014

Filmski festival je sam po sebi povezal filmske grozljivke, kulte, klasike in žanrske odpadke, kot je tudi oglaševal. Zagotovo me je v izboru presenetil film *Wake in Fright*, v prevodu *Prebudi se v grozi* Teda Kotcheffa, režiserja avstralskega in ameriškega porekla. Nastal je v letu 1971. Film je družbeno kritičen, govori o realnem stanju naše družbe in njenega odnosa do alkohola in njegovih privrženih odvisnikov. Prikazuje ga skozi lepo filmsko pripoved. Vzdušje filma, torej skupek slike, zvoka, efektov in glasbe, je poskrbelo, da ob gledanju filma nisem imel prijetnih občutkov. Film ne spada v žanr grozljivk, za njim pa stoji vprašanje družbene morale. Vsekakor gre za lepo filmsko delo, če ne že kar za mojstrovino. Morda bi koga od gledalcev utegnil odvrniti od alkoholne omame, ali pa se zna zgoditi, da bi ta po ogledu filma začel resno piti? Izbira je odvisna od posameznika! Omenjeni festival se je tokrat predstavil občinstvu v sklopu štirih festivalskih dni in gledalcu ponudil 11 filmskih grozljivk z eno samo izjemo. Filma, ki ga opisujem zgoraj. Sam po sebi mi je najbolj ostal v spominu.

Žigažaga

foto: Žigažaga

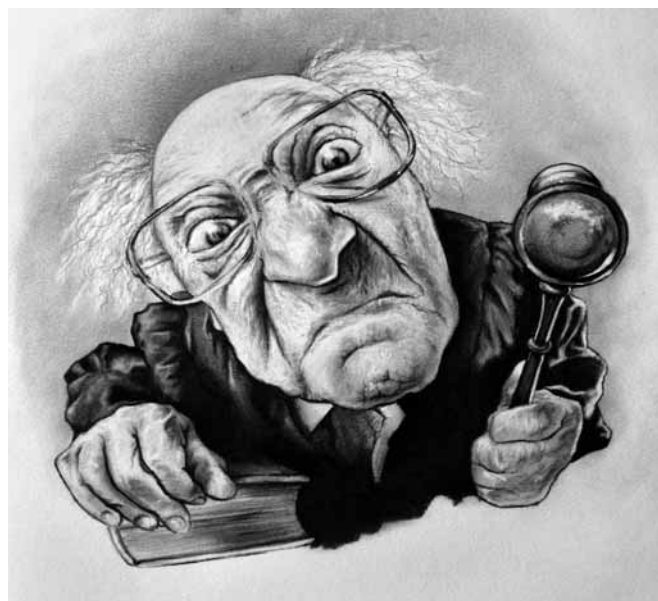
foto: osebni arhiv

Izza rešetk:

TAJKUNI IN ALTERNATIVNE KAZNI

028
KRALJI
ULICE

Ko se je s pojavom humanizma v šestnajstem stoletju spremenilo tudi stališče do delikta in njegovih storilcev, se je temu prilagajala tudi oblika javnega kaznovanja, skratka, humanizem je vplival na spremembo kazenske zakonodaje, ki je bila milejša do storilcev kaznivih dejanj. Današnja globalna družba pa že po svoji naravi – zasnovani na individualizmu, se pravi, tekmovalnosti in povzpetništvu – proizvaja optimalne pogoje za delikventne pojave oz. dejanja. Tako je zaprtih vedno več ljudi, ki bremenijo državni proračun oz. povečujejo delež javnih financ. Zato se v naši moderni družbi uvajajo nove oblike prestajanja kazni. Gre za manj nasilno formo kaznovanja delikventnih oseb, ki uvaja alternativo prestajanju zaporne kazni – družbeno koristna dela oz. alternativno delo za dobrobit družbe. To možnost je uvedel tudi slovenski Zakon o kazenskem postopku, takšna rešitev in izsledki raziskave pa kažejo, da ta način prestajanja zaporne kazni pozitivno učinkuje na prestopnike, obnese pa se tudi s fiskalnega vidika. Za alternativno kazen lahko zaprosijo storilci lažjih kaznivih dejanj. Pri nas se v manj kriminalno dejanje štejejo med drugim tudi gospodarski zločini, ki jih zagrešijo tako imenovani tajkuni, čeprav bi njihova kazniva dejanja komajda označili kot lažjo kriminaliteto. Zaradi njihovega delikventnega poslovanja stopnja brezposelnosti narašča, z njo pa se naglo dviguje tudi stopnja revščine in z njo število ranljivih skupin. Marginalcev. Osebnostno menim, da bi bilo treba to posebno obliko (novodobne) kriminalitete opredeliti kot hudo kaznivo dejanje in tranzicijskim goljufom odmeriti višjo kazen, nikakor pa ne alternativne. Če se ozrem na besede W. R. Churchilla, da se *humanost*

Lea Artist Mihalič

in napredek družbe zrcalita ravno v odnosu do kriminalcev in izvrševanja kaznivih dejanj, moje mnenje izzveni morda zastarelo. A v prejšnjem stoletju, ko je Churchill te besede izrekel, tajkunov ni bilo, če pa so že bili, družbe še niso ropali.

Gostujoča kolumnistka Zuzanna G. Kraskova

UPANJE VERSUS SISTEM

Žig lopova, narkomana, barabe te spremlja celo življenje. Ni pomembno, kje in kako si ga dobil, ni pomembno, če si ožigosan zaradi ene ali stotih napak, ni pomembno, če želiš ali pa celo dejansko spremeniš celotno življenje, če seveda želiš, kolikor se pač da popraviti in odstraniti škodo, ki si jo povzročil. Ko si enkrat ožigosan s strani sistema, žig ostane. Vedno in povsod ga nosiš s seboj. Le redkim uspe, da ga prikrijejo. Sam nimam te sreče, vendar verjamem starim ljudskim modrostim. Ena izmed njih je, da upanje vedno umira zadnje in upanja, tega edinega svetlega žarka, ki nekako uspe prebosti temo birokracije in celotne teme, ki vlada celotnemu pravosodnemu sistemu naše prelepe deželice, se na trenutke, včasih že panično, oklepam. Ko smo v prejšnjem tisočletju, sliši se kot pravljica, starejša od Biblije, na novo zaživel in se osvobodili nekega sistema, sem, in mislim, da smo, verjeli v boljši jutri. Pa tisto leto 1991 ni tako oddaljeno, da bi se spomini zameglili ali izgubili. Ravno obratno, so, vsaj pri meni, iz dneva v dan bolj živi. Sem pač eden izmed tistih, ki kadar lahko kaj zajebe, to dejansko tudi stori. Pa ne namerno, konstantno pač sprejemam napačne odločitve. S tem živim in posledice nosim sam. Ne iščem izgovorov ali opravičil za vse svoje neumnosti, skušam se kaj naučiti iz njih. Včasih gre, včasih pač ne. Zagrešil sem par neumnosti, kljub temu mi je naknadno uspelo življenje spraviti v tok splošno sprejemljive in moralno neoporečne vode. Na prostosti sem zaključil z vsemi drogami in našel delo. Ko pa sem ga dobil, sem za povrh prejel vljudno vabilo, naj se oglasim v zaporu. In sem se, temu se še danes čudim, celo prostovoljno odpravil v zapor. Kot sem že dejal, večinoma izgubim vse, kar mi dejansko kaj pomeni, tako sem tudi s

tem moralno in zakonsko sprejemljivim dejanjem izgubil vse, za kar se mi je zdelo vredno živeti. Vendar danes to ne bo zgodba o meni, temveč o sistemu. O zaporu. Rdeča nit bo zapor in nanj vezane stvari. Vsak, ki se malce bolje ozre okoli sebe, vidi, da celotna Slovenija že dobrih deset let postaja vse bolj represivna država. Ob tem se mi porajata dve vprašanji: koga sploh ta država ščiti pred kriminalom in kdo jo v resnici vodi? Revežev, ki ne zmorejo ali pa na meni nejasen, nemogoč način preživijo mesec, pred kriminalom tako ali tako nima pomena ščititi. Kar se jim je lahko pokradlo, so jim že pokradli različni direktorji in menedžerji. Okradli so ga in ga še kradejo – tisto malo človeškega dostojanstva kolikor jim ga je še ostalo. Večina za vse tegobe krivi politike, ki jih – ironično – volimo sami, nihče pa niti ne pomisli, da v Sloveniji vladajo zakoni. To je razvidno, ampak res redko se zgodi, da pravosodje obsodi kakega bogatega direktorja in celo kakega politika. V tem primeru kapo dol pred za moje pojme edinim resničnim poslancem, ki je pred kratkim odstopil. Kot vzor, ideal in smernica, kaj naj bi politik-poslanec dejansko bil. In kakšen naj bi bil vsak izmed nas. Ampak koliko je v resnici pravnikov, ljudi, ki v naše dobro pišejo zakone, koliko je ljudi iz pravosodja, ki so sploh kdaj koli odgovarjali za stvari, ki niso ravno zakonite, ampak so jih kljub temu zavestno storili? Kako se sploh spopasti s sistemom, začeni s ministrstvom za pravosodje in vsem navzdol po piramidi, do najmanjšega člena, če ga ta piramida vsebuje? Kako se sploh postaviti po robu temu gigantu? Verjemite, da je to skoraj nemogoče.

David O.

»Eho« iz totega konca:

Boštjan Cvetič

DEFINICIJA BREZDOMCA - MALO DRUGAČE

foto: osebni arhiv

V Sloveniji žal še vedno nimamo definicije, ki bi v celoti »pokrila« brezdomno osebo v našem družbenem prostoru in predvsem to, da bi bila sama definicija splošno prepoznavna in spoznana za ta pravo, torej da bi, kot jaz tovrstno definicijo razumem, odsevala dejansko pragmatiko iz brezdomskega terena.

Razlogov je verjetno več, še najbolj bi kot oseba, ki že skorajda dve desetletji dela in vztraja na tem področju, »opravičeval« zadevo na ta način, da se je brezdomski milje v tem času izrazilo dinamično spreminjal in variiral. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja so bili najbolj značilni predstavniki tovrstnega miljeja, recimo jim, ljudje, ki so izpadli iz delovnega razmerja oz. sistema zaradi stečajev, odpovedi in podobno. Sam sem jih, v skladu s takratno delovnopravno zakonodajo in posledično terminologijo, poimenoval tehnološki viški. Po prenehanju pravic iz naslova brezposelnosti oz. Zavoda za zaposlovanje (mimogrede pravic, ki so bile takrat izrazito daljše in predvsem fleksibilnejše ter manj rigidne, moje skromno mnenje), so jih polagoma, kljub DSP-ju pristojnih centrov za socialno delo, pričeli izgubljati tla pod nogami in se iskali, ter žal velikokrat tudi našli, v brezdomstvu. Resda sprva t.i. »dnevem«, na kozarčku v parku ali pred trgovino, in kasneje, v kontekstu njihovega celotnega načina življenja, na ulici, avtobusni ali železniški postaji, v zapuščenih hišah, »skvoterstvu«, zavetišču ...

Kar se tiče svetovnih pogledov, je kar nekaj definicij, tudi tipologij, ki z različnih kotov zajemajo to problematiko, predvsem v odvisnosti. Manj kot je »zanimiva« tematika, krajša in bolj »ojštra«, »egzaktna« ter posledično zaprta je definicija. FEANTSA ter njena tipologija ETHOS (ki jo tudi sam v veliki meri upoštevam) je dober prikaz, ki pritrjuje mojim navedbam o posledični širini, kjer je govora o štirih konceptualnih kategorijah in podredno še o trinajstih operacionalnih, povsem pragmatičnih življenjskih kategorijah ter na drugi strani, kot antipod primeroma, definiranje brezdomca s strani Svetovne banke in mednarodnega programa stanovanjskih indikatorjev UNCHS, ki opredeljuje brezdomce kot tiste, ki spijo zunaj stanovanj in v začasnih zavetiščih.

Vrnimo se nazaj k Sloveniji, k naši prelepi deželi ... Zelo zanimiv se mi zdi že pogled v Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ), na katerega kar prehitro pozabimo, ki prav tako opredeljujejo nekatere termine, povezane z brezdomstvom oz. posledično izključenostjo. Tako je brezdomec označen kot človek brez doma, klatež je, kdor se rada potepa, potepuh, kdor hodi iz kraja v kraj in je brez zaposlitve, berač je, kdor prosi, pobira miloščino (tudi zelo reven človek – ekspr.), in vagabund je potepuh, klatež.

Drugi nivo pa je praktičen in življenjski. Realnost brezdomskega

vsakdana nenehno variira in prinaša nove pojavne oblike, morda tudi nove ciljne populacije, ter nekatere potiska daleč nazaj, celo na prag zgodovine, kot arhaične.

Iz svoje prakse lahko zaznavam ter povzemam nekatere paradigme, ki se v teh družbenih trenutkih v brezdomskem miljeju kažejo kot simptomatične in kličejo po širitvi trenutno še neobstoječe sprejete in uveljavljene slovenske definicije, naproti ostalim zaznamim svetovnim, evropskim. Seveda imam v mislih tiste najširše:

- funkcionalna nepismenost (izkoriščanje, izigravanje, itn.)
- »manjko« zagovornišтва
- vprašanje varnosti (34 čl. U RS)
- vprašanje zagotavljanja intime (primeroma v zavetiščih)
- brez osnovnega zdravstvenega zavorovanja
- brez dopolnilnega zdravstvenega zavorovanja
- brez stalne prijave in s tem statusnih dokumentov
- vprašanje volilne pravice in izvrševanja le-te
- vprašanje svobode dela (hlapčevski odnos)
- brez dostopa do poštnih kanalov
- brez dostopa do vira energije (elektrika, kurjava)
- odsotnost higienskih »pritiklin« (voda, tuš, itn.)

To je nekaj mojih »pripomb«, ki so vzete iz vsakdana in ki, tako ali drugače, v veliki meri tvorijo brezdomno osebo in njeno družbeno ter socialno okolje, s tem pa njegovo socialno mrežo, če jo ima.

Prav posebej bi poudaril, da že ptički čivkajo, kako v Sloveniji ni moralnih in etičnih vrednot, ki so padle. Vprašanje za milijon dolarjev je, kdaj in če sploh bodo taiste sploh vstale! Še sploh sedaj, ko ni več velikih ICB-jev. Pravzaprav ni več velikih gradbenih podjetij, naš slovenski ICB pa bi dejansko moral biti pravi *trust*!

Zato sem bil pred časom prijetno ter iskreno presenečen, ko sem v enem izmed tiskanih medijev prebral citat, recimo mu, definicijo brezdomca v slovenskem prostoru, ki bo nedvomno na vseh »volitvah«, v katerih bom sodeloval, bodisi lokalnih, državnih ali evropskih, dobila moj glas in še preferenčnega zraven. Brezdomna oseba naj bi bila tista, ki je »izgubila« ali ji je bilo odvzeto dostojanstvo. Nekaj besed, ki povedo vse in morda načenjajo mojo prej začeto teorijo o »egzaktnosti« definicij, v kateri izstopa ena beseda; pozabljen, dostojanstvo!

In kaj že pomeni dostojanstvo, dostojanstven? Spet premalokrat izrečena in še manjkrat upoštevana beseda, ki po SSKJ vsebuje čast, ponos, jasne moralne kvalitete, spoštovanje. In kako je, če so ti le-te odvzete!?

Zato bo to od sedaj dalje moja moralna definicija brezdomca. Brezdomec je tisti, ki mu je bilo odvzeto dostojanstvo!

Boštjan Cvetič

029
KRALJI
ULICE

ČE JE VES SVET TVOJA DOMOVINA - PROTI KOMU SE BOŠ POTEM V VOJNI BORIL?

JURIJ KUNAVER

PODPIRAM!

Kupec Matej je o prodajalcu Danilu iz Kopra povedal:

»Danilo me vedno znova prepriča v nakup časopisa s svojo prijaznostjo in toplim pristopom. Mislim, da si mnogi Koprčani ne predstavljajo več sobotnih dopoldnevov na Tržnici brez njega.«

Prodajalec Danilo (št. 31) je o sebi povedal:

»Lepo je, ko veš, da te imajo ljudje radi in da ti radi pomagajo, četudi je to samo nasmešek, pozdrav ali prepotrebni evro.«

Pripravila Biba

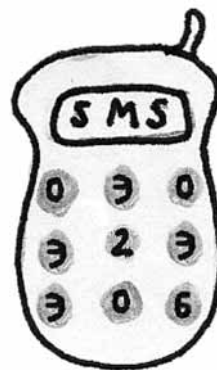
030
KRALJI
ULICE

foto: Monika Buharič - Biba

SMS-KOMENTARNICA: 030 323 306

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI SMS-KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. V OBLIKI SMS-SPOROČIL JIH OB VSAKRŠNI URI LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 306. VABLJENI K SODELOVANJU!

03. 10.>> Živjo! Zadnje 3 mesece kupujem Kralje pri prodajalcu 272 (Gregor Jurjevič – op. uredništva). Prosim, sporočite mi ime, ker vedno odhiti naprej in ga nikoli ne uspem povprašati po imenu. Prodaja jih ob Ljubljani, kjer sem pogosto na kavici po službi. Rada bi ga pohvalila, izredno priazen in nezahteven fant, vključen, ko bi le vsi prodajalci bili taki! In ravno zdajle sem spet na kavi, berem vaš časopis in tipkam SMS :-). LP, Tamara

03. 10.>> Prodajalec št. 364, po imenu Jani (Jani Sedej – op. uredništva) in njegov prijatelj Andrej sta danes zame naredila tako veliko stvar, da ne morem biti tiho. Izgubljeno denarnico, v kateri se je nahajala cela moja življenjska identiteta, sta varno vrnila v moj dom. Huhhh ..., kako sem se zjokala in na koncu nasmejala. Hvala, Kralji ulice, da ste takšni, kot ste :-). Nekajkrat sem že prebirala vrstice vaše revije in jih bom z veseljem še mnogokrat. Helena iz Ljubljane

08. 10.>> Pozdravljeni, z veseljem prelistam Kralje, preberem zanimive, pomembne življenjske stvari in se duhovno bogatim. Hvala, Andrej Rubinič

10. 10.>> Kralje kupujem že ..., huh, kar nekaj let. Rada bi pohvalila prodajalca št. 312 (Leopold Košir – op. uredništva). Morda se niti ne zaveda, ampak s frazo »lep vikend« mi je resnično polepšal dan. Pogrešam pa prodajo Kraljev v Postojni. LP, Metka

10. 10.>> Pozdrav prodajalcu št. 494 (Bogdan Toplišek - op.uredništva).

11. 10.>> Rad bi pohvalil prodajalca št. 31 (Danilo Mauko - op.uredništva), ki prodaja pred Mercatorjem v Kopru. Gospod je res priazen. Iz oči mu vedno razberem, da je res dober človek, možak in pol.

Uredništvo dolguje opravičilo v povezavi z dvema SMS-oma iz prejšnjega meseca, in sicer: SMS z dne 03. 08. in SMS z dne 16. 08. V obeh primerih je pohvala namreč letela na prodajalca Danila s številko 31 in ne na prodajalca Denisa, kot je bilo pomotoma navedeno. Za lapsus se dotičnemu prodajalcu iskreno opravičujemo!

MILOŠEV FOTOGRAFSKI KOTIČEK

BEOGRAD SPI (PO PESMI POKOJNEGA DELČE: V ŠKRIPCU)

031
KRALJI
ULICE

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

BREZPLAČNE PRIREDITVE

Razstave, predavanja

KAJ: Predavanje in predstavitev knjige Čustveni vampirji - kako jih prepoznati in kako se zaščititi pred njimi – Irena Pan
KJE: Knjižnica Rudnik, Dolenjska cesta 11
KDAJ: 6. 11. ob 19.00

KAJ: Strokovno predavanje Smoothie – sadno-zelenjavni kašasti sok – Marjana Žmavc
KJE: Knjižnica Grba, Cesta na Brdo 63
KDAJ: 11. 11. ob 18.00

KAJ: Strokovno predavanje Tudi med molkom Sarajevo poje – Petra Hamer
KJE: Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7
KDAJ: 13. 11. ob 19.00

KAJ: Strokovno predavanje Žvižgači in zaščita prijaviteljev – dr. Jure Škrbec
KJE: Knjižnica Prežihov Voranc, Tržaška 47a
KDAJ: 25. 11. ob 18.00

Literarni večeri, predstavitev knjig

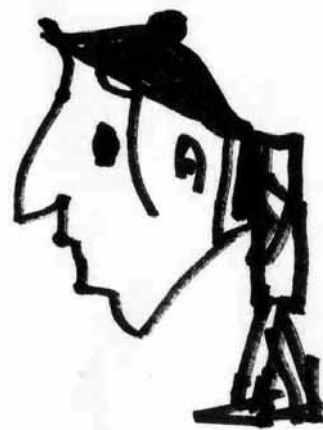
KAJ: Literarni pogovorni večer Ne, oči, ne! resnična zgodba iz normalnega življenja – dr. Dušan Rutar
KJE: Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2, 3. nadstropje
KDAJ: 3. 11. ob 18.00

KAJ: Predstavitev knjige Varuhi izročila: naša kulturna dediščina v dobrih rokah – Iztok Ilich
KJE: Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7
KDAJ: 5. 11. ob 19.00

KAJ: Literarno-improvizacijski dogodek Impro atelje – Urbane legende: Mit ali resnica?

KJE: Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7
KDAJ: 22. 11. ob 19.00

Prireditelji, vabljeni k objavljanju svojih brezplačnih prireditev!
Pišite nam na e-naslov:
urednistvo@kraljiulice.org.

Janina

POPOLNOMA SVEŽE NAPACANA NOVA GRAFITARSKA IN STREET ART RUBRIKA »Z GLAVO V ZID«

JEBEŠ VOLITVE?

Bojkot, da ali ne? To je zelo kompleksno vprašanje in ima dve resnici. Ker sem v prid volitvam že pisal, bom danes razmišljal o bojkotu. Če sem iskren, sem še do nedavnega nasprotoval volilni abstinenca. Toda po zadnjih parlamentarnih volitvah mi je postalo jasno, da do pozitivnih sprememb v naši družbi, na obstoječi način, ne more priti. Proporcionalni volilni sistem avtokratsko politično elito zadovoljuje, saj je konformističen. In jo bo, dokler bo na volitve kdo hodil, sicer pa nimamo niti pravila kvoruma, že to govori samo zase. Velike politične stranke so zato blokirale spremembe volilnega sistema ter s tem tudi demokratizacijo slovenske družbe. Torej, zakaj bojkot volitev? Zato, ker predstavniška demokracija v političnem habitatu deluje po akvarijskem modelu, od simbioznih parazitov, ki se hranijo na dnu, do vrhunskih plenilcev, ki plavajo nad vsemi. Med njimi vlada demagoška nirvana, ne sprejemajo zakonov darvinizma, temveč živijo po načelih kreativizma. Zato, ker je slovenski politični ekosistem enoceličen in samozadosten, ker je že celo večnost prisoten »inbreeding« in je struktura moči gensko osiromašena in nujno potrebna svežega političnega DNK-ja, do česar pa ne more priti, dokler ne spremenimo obstoječega volilnega sistema. V bojkot začenjam verjeti, ker je volilna udeležba že tako nizka in bi jim lahko na lahek način odvzeli legitimnost, ki jo tako zelo potrebujejo, da nam vladajo. Ko bojkotiraš, lahko oddaš prazen list, lahko se samoorganiziraš, povezuješ ... Vedno se bodo naši

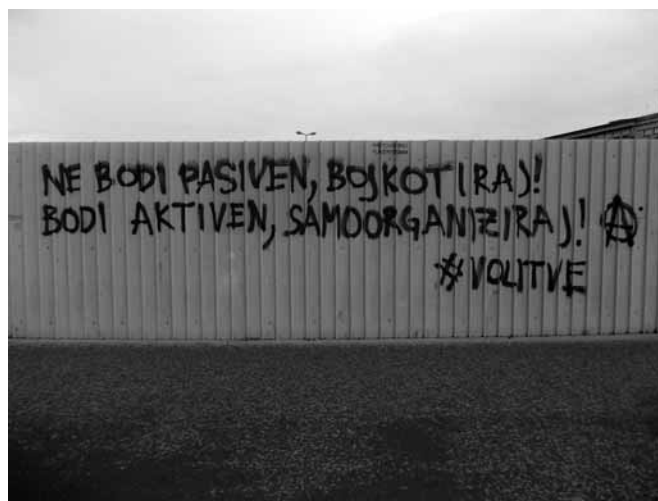

foto: Jean Nikolić

pravoverni, ki bodo volili svoje junake, sorodnike, šefe, vendar se bi morali politični veljaki ob 5–10-% udeležbi sprijazniti s stanjem, ki se ga že leta otepajo. Tudi EU bi morala ukrepati. Kdo pa sestavlja vlado s petimi procenti, prosim vas. Zatorej razmislite, kaj se bo spremenilo po naslednjih volitvah. Če bomo ponavljali isto pesem v nedogled, nič. Da o županskih volitvah sploh ne začnem. So zaščiteni bolj kot polarni medvedi.

Jean Nikolić

OGLASNA DESKA

Jesen nas je popeljala v zimski čas - osvetlite si ga s kakšno retro lučko, dobro knjigo, čaj pa lahko popijete v novih vintage skodelicah. Veliko zanimive stare robe, ki ji za vas nadanemo novo rabo, vas čaka v Posredovalnici rabljenih predmetov, na Poljanski cesti 14. Lahko nam tudi kaj prinesete in podarite.

V našem dnevnem centru za uporabnike prepovedanih drog v novi Gorici bi nam prav prišli sledeči artikli:

- vrtno orodje vseh vrst,
- samokolnica,
- štedilnik,
- pralni stroj,
- hladilnik.

Veseli bomo vaših prispevkov, rabljenih ... Pokličete nas lahko na: 031 607 245 ali 05/330.96 03

Izvajamo selitve, praznjenje stanovanj, podstrešij, kleti ipd. Nudimo tudi pomoč na domu. Tel.: 070 488.779; Klavdija

Zahvaljujemo se hiši otrok Cínca Binca, ki so s skupnimi močmi zbrali in donirali oblačila, obutev in igrače za brezdomne družine. Najlepša hvala Cínca Binca! Kralji ulice

Zahvaljujemo se donatorjem pasje in mačje hrane - gospe Tamari Čok iz Kopra, ter trgovini Aro d.o.o. iz Škofje Loke ter trgovni Smrček iz Ljubljane, ki so nam velikodušno odstopili priboljške za naše ljubljenske. Kralji ulice

Upokojeni kralj (ulice) O'Tone Prvi izdelujem vse sorte. Najnovejša ljubezen je izdelava modelov avionov, če in ko kakšnega dobim, saj gre vsa pokojnina za bivanje v domu starejših. Če ima kdo kaj viška, bom vesel vsakega modela. Kontakt: 031 727 500

Udeleženci glasbene delavnice in delavnice izdelovanja instrumentov iz recikliranih materialov so pod vodstvom mentorja Iztoka Korena izdali CD z naslovom Ulične žvrgoljivosti. Naročila zanj sprejemamo preko mejla: urednistvo@kraljiulice.org oziroma info@kraljiulice.org, CD pa je možno kupiti tudi pri naših prodajalcih. Cena znaša 2 €.

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsako sredo od 15h - 17h v Športni center Bežigrad (balon) na nogometno ulico. Vsi dobrodošli!

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Ponosno obveščamo kupce revije in vse morebitne interesente, da je izšla zbirka pesmi, aforizmov, šal, grafitov in nadoglasov, imenovana Tlakovanke (po ceni 4 €).

Sprejemamo naročila preko mejla urednistvo@kraljiulice.org oziroma info@kraljiulice.org, dostopna pa je tudi pri naših prodajalcih. Vabljeni k nakupu!

033
KRALJI
ULICE

LJUDSKA KUHNA - ZIMSKA MARMELADA

Sestavine (za 12 kosov):

- 1 kg sliv
- 0,5 kg želirnega sladkorja
- cimet (2 čajni žlički)
- muškatni orešček (ščepec)
- stekleni kozarčki s pokrovom

Priprava:

Slive operemo in razkoščičimo, jih pretlačimo s paličnim mešalnikom ter jim primešamo 2 čajni žlički cimeta in ščepec muškata oreščka. Slive damo v posodo in vmešamo želirni sladkor. Uporabimo želirni sladkor v razmerju 1:2 (pol kg sladkorja na 1 kg sadja). Pustimo stati eno uro, nato ob mešanju kuhamo, dokler ne zavre. Nato na močnem ognju pustimo, da

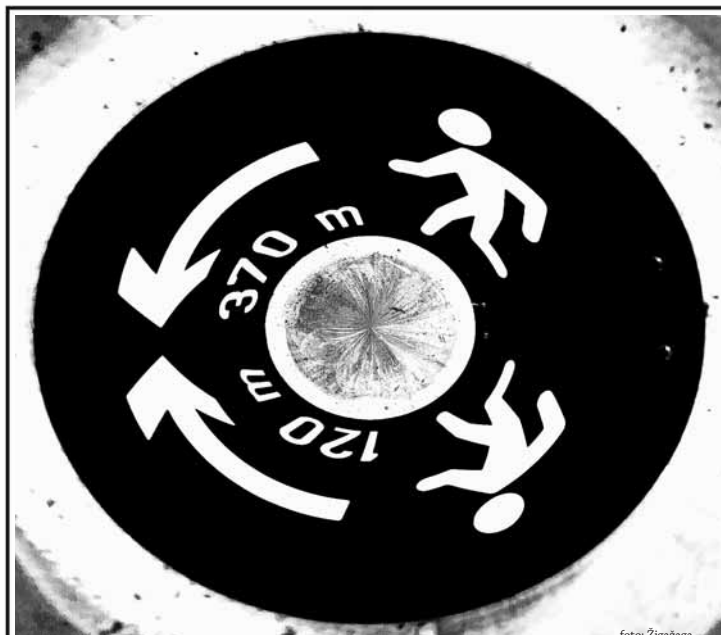

foto: Tina Koren

vre 3 minute. Vmes ogrejeemo pečico na 50 stopinj in vanjo postavimo čiste kozarčke ter pokrovčke, da postanejo vroči. Marmelado takoj prelijemo v še vroče kozarčke, jih tesno zapremo in jih za 10 minut postavimo na glavo. Marmelada

je pripravljena, njen rok trajanja pa je do 12 mesecev. Dober tek!

Tina Koren

ŽENSKA, KI ČISTI PROSTORE		STARA SMUČARSKA TEHNIKA	LEKARNAR, FARMACEVT	OTOČNA AZIJSKA DRŽAVA	NEKDANJE IRANSKO NOMADSKO PLEME	KRIŽANKE OSVEŽUJO ZNANJE	LJUBKOVALNA OBLIKA IMENA EVA	HUDOMUŠNEŽ IZ "DESETEGA BRATA" (J. JURČIČ)	HRVAŠKI PESNIK (VLADIMIR) ANTIKA (2 BESEDI)	NASPROTJE ŽALOSTI	ZAPORNIK	POVRTNINA ZA KOMPOT IN PITE	SLOVENSKI IGRALEC (MARKO)	IME ŠAHISTA KASPAROVA	JO BOSTE REŠILI DO KONCA?
OGRAJEN PROSTOR, V KATEREGA SE ZAPIRA ŽIVINA						IZVLEČEK				OKUSEN MORSKI RAK					PREDPONA ZA PRESEŽNIK
DRŽAVA POD HIMALAJO						ZEMLJA OKROG HIŠE PRED OB VARDARJU V MAKEDONIJI				MOGOČNO GOROVJE V MJANMARJU					
OBLIKA ZDRAVLJENJA										Ž. IME (IME NAŠE KNJIŽNE ZALOŽBE)					
NADOMESTEK ZA DENAR PRI RULETI							ZNANO LETOVIŠČE V ŠVICI			KOSTNICA					
SEZNAM IMEN						PREBIVALKI VIPAVE MODERNA GLASBENA ZVRST				POŽETA NJIVA, STRNIŠČE				OSVEŽILNA PIJAČA	IZSELJE- NIŠKI ŠKOF V AMERIKI V 19. STOL. (JANEZ)
RIBIŠKA VRVICA					PRIROČNIK Z MNOGIMI PODATKI					IME IGRALCA HUNTERJA			KILOVOLT	POD- OFICIRSKI ČIN	
ZADNJA ŽABJA OKONČINA					ORIENTALSKA SLAŠČICA (IZ ČRK REKEL)										
GLAVNO MESTO GANE					ŠIROK TOVORNI ČOLN NA DONAVI IN DRAVI										

sestavil JOŽE PETELIN

POZOR - NAGRADNA IGRA

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov: Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana - in se potegujte za zabavne nagrade: knjigo Franja Frančiča Meseno spoznanje, Tlakovanke (zbirka pesmi, aforizmov, šal, grafitov in nadglasov), stripovski zvezek Stripnik III, DVD-trojček, zgoščenko »Odpeti pesniki« - izbirate lahko med pesmimi Daneta Zajca, Srečka Kosovela in Nika Grafenauerja ter zgoščenko Ulični žvrgoljivosti Kraljev ulice.

Iskrene čestitke nagrajencem prejšnje pravilno rešene nagraadne uganke, ki so: Raff iz Predadvora, Darka Repše iz Ljubljane, Darinka Premk iz Litije, Cvetka Ferkulj iz Borovnice in Janez Stare iz Maribora.

JANNE
KARLSSON '14

MITJA IN MOKA

Prihajam iz Nove Gorice, kjer prodajam Kralje, zato upam, da bo čim več ljudi podprlo projekt in kupovalo od mene.

